

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 1-50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za izozemstvo: četrtletno 15 Din, polletno 25 Din, celoletno 45 Din. — Račun poštno hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Ali je klerikalizem (SLS) verska stranka?

Načelnik SLS, g. Korošec, je zelo užaljen, če se o SLS trdi, da je verska stranka. SLS po njegovem ni nikaka bratovščina, ampak politična stranka.

SLS sicer bratovščina ni, a blizu ji je. Kajti v župnem uradu je sedež SLS, župniki ali kaplani so ji voditelji, tako, kakor pri bratovščinah. Vse cerkvene bratovščine z Marijinimi družbami vred se snujejo kot pomožne organizacije za SLS. Bratovščine kakor verski obredi so samo sredstva za strankarski namen.

SLS je politična stranka čisto posebne vrste. Ona je stranka tiste duhovščine, ki hoče imeti posvetno moč: torej odločilen vpliv v javnem, v gospodarskem in kulturnem življenju. Zakaj snuje taka duhovščina posojilnice? Da ima kmeta-dolžnika v vsakem oziru v rokah, da pritisne nasprotnika (ne nasprotnika vere, ampak nasprotnika kandidatov SLS). Čemu snuje taka duhovščina prosvetna društva? Da ljudstvo drži na verigi in da ne bi ljudstvo morda drugod iskalo pouka in zabave, kjer bi to za kandidate SLS bilo nevarno.

Močno posvetno mrežo okoli vrata ubogega ljudstva, posebno okoli žensk, je razpredla politična duhovščina. A glavno sredstvo za stranko ji je **vera in cerkev**. V cerkvi lovijo pristaše, napadajo nasprotnike ter z lažnivo grožnjo s peklenskim ognjem pri-

dobivajo člane za SLS in naročnike na „Domoljuba“. Torej je čisto naravno, da se SLS imenuje tudi verska stranka, kajti brez zlorabe vere bi niti eno leto ne mogla več obstajati. Danes je žalostno dejstvo, da je vsa cerkvena organizacija od škofov navzdol z malo izjemami v klerikalnih rokah. Na Hrvatskem župniki večidel niso klerikalci in šele zadnji čas škofje po naročilu iz Rima izpodrivajo poštene duhovnike s klerikalnimi agitatorji.

Če škof z nogo zacepeta, so naši klerikalni poslanci („tigri“) brez mandatov! In taki ljudje so užaljeni, če se jim reče, da je SLS „verska“ stranka! Res, pravilneje bi bilo reči: SLS je stranka **verske zlorabe** po klerikalnih duhovnih. Z vero in verskim življenjem ta stranka nima dobrih odnosov, ker izkušnja kaže, da so politikujoči duhovni najslabši dušni pastirji in sejejo samo sovraštvo. Kjer je pa duhovnik res blagi dušni pastir, ga vse na rokah nosi. „Naši“ klerikalni duhovni pa hočejo boj, ker jih je obsedla strast po posvetni moči. Kmete, ženske, občino, poslance, vse imeti „na špagi“, to je poklic takega „duhovnika“, ki ga ljudstvo plačuje za dušno pastirstvo.

SLS torej ni verska stranka; to sprejmemo. A obenem pribijemo: SLS je stranka verske zlorabe.

Narodni poslanec dr. Gregor Žerjav.

Politični pregled

Radikali imajo zdaj največje skrbi zaradi občinskih volitev, ki se vršijo 15. avgusta po vsej Srbiji in Črni gori. V samem Beogradu so radikali tako hudo

razklani v dve struji.

da niti prizadevanja starega prvaka in Pašičevega tovariša Ace Stanojevića nič ne zaležejo in je prav verjetno, da bodo radikali tokrat izgubili beograjsko občino. Navzlic notranjim prepriom v stranki pa radikali na deželi ne pozabljajo okrutno in nasilno nastopati napram svojim nasprotnikom. Posebno Davidovičevi pristaši se silno pritožujejo nad terorjem, ki ga izvršujejo politične oblasti v srbskih in črnogorskih okrožjih. Radikali pač napenjajo vse strune, da bi vsaj še tokrat prikrili nazadovanje, pa če treba tudi z nasiljem.

Radić volja, da radikalom slaba prede. Zato zaenkrat ne nastopa z nadlegovanji, vendar pa napoveduje, da bo takoj po občinskih volitvah stavil nove zahteve. V nedeljo je imel Radić na hrvatskem Primorju več shodov. Obnesli so se prav slabo in so

dokazali, da tudi Radićeva zvezda že ugaša. Ravno slaba udeležba na teh zborih pa je Radića še bolj podžigala k vsestranski klepetavosti. In tako je Radić zopet enkrat razkril svoje prave zavratne naklepe. Napovedal je

pridružitve Bolgarov k naši državi in revizijo ustave,

iz česar lahko vsak politični abecedar presodi, da Radić še vedno snuje načrte, kako bi razjedinił sedanjo državo in uresničil svoje separatistične cilje. Toda, to se mu ne bo obneslo. Danes je v Jugoslaviji dovolj odločnih mož, ki bodo znali preprečiti vse Radićeve nakane.

Voditelj SDS Svetozar Pribičević se je pred par dnevi odpravil na kratek oddih v Francijo in je na poti skozi Ljubljano dejal uredniku „Jutra“:

„Naš čas prihaja. Vsa država se zaveda, da je SDS središče in izhodišče vsake resne akcije za definitiven izhod iz trajne krize, v kateri se nahaja naše državno življenje. Narod to dobro spoznava in obrača starim strankam, katere polagoma razpadajo, hrbet,

ter se v masah pridružuje nam, ki mu nismo nikdar lagali in ki mu nosimo edino rešilno idejo jugoslovensko. Ne kot prazno besedo, temveč kot stvarnost, ki vsebuje politično in gospodarsko enakopravnost in ki bo za vedno pomedla s plemenskimi in verskimi predsodki, privilegiji in nasprotstvi. Medtem, ko v Beogradu krpajo Radića, Pašića in Davidovića, se

mi pripravljamo, da vzamemo v pravi trenutki krmilo države v svoje roke.

Nas že danes obletavajo z vseh strani, a mi ne gremo z nobenimi in nikamor, dokler ne bo prapor naše ideje zmagovit. To bo prej, nego si mnogi mislijo. — Na veselo svidenje! Iskrene pozdrave vsem prijateljem širom Slovenije!

Načelnik SLS dr. Korošec se je pa končno le enkrat okorajšil in stopil pred ljudstvo. V nedeljo je imel v Domžalah shod, kjer je skušal zopet avtonomijo spraviti na svetlo. Dr. Korošec je moral priznati, da

klerikalna politika spravlja Slovenijo na rob propada,

ker klerikalni poslanci zaradi splošne neprijetnosti v Beogradu ne morejo nič doseči in zatorej današnja vlada lahko uprav mačehovsko nastopa s Slovenijo in Slovenci. Klerikalni poslanci bi zares storili Sloveniji in svojim volilcem edino, toda največjo uslugo.

če odložijo poslanske mandate,

da na njihovo mesto pridejo sposobnejši ljudje, ki bodo znali v Beogradu vsaj možato zastopati interese svoje ožje domovine!

V zunanji politiki moramo tudi tokrat omeniti Francijo, kjer imajo zopet

novu vlado tako zvane narodne sloge, ker jo tvorijo predstavniki vseh narodno-zaveznih francoskih strank, predseduje pa ji znani politik Poincaré. Ta vlada je močna in se od nje s precejšnjim zaupanjem pričakuje, da bo rešila Francijo pred gospodarsko propastjo ter jo zopet spravila v vrsto napredujočih evropskih držav.

V Angliji še nadalje traja rudarska stavka in pogajanja še ne vodijo k poravnavi. V Italiji in Nemčiji zadnje čase ni bilo posebnih dogodkov, zato pa po Evropi vzbujajo dovoli pozornosti

razkol komunistične stranke v Rusiji,

kjer so si posamezni boljševiški prvaki hudo v laseh. Kakšne posledice bodo ti spori rodili v ruski notranji in zunanji politiki, se bo šele pokazalo.

Današnjemu listu „Domovine“ smo priložili naročilne dopisnice za Vodnikovo družbo. Ape-liramo na vse naše cenjene naročnike, da pristopijo k Vodnikovi družbi, ker je članarina 20 Din jako malenkostna. V primeru pa, da sto že član te družbe, Vas prosimo, da agitirate pri svojih prijateljih ali znaneh, da pristopijo kot člani k tej družbi. — Rok za priglaševanje poteka 7. avgusta t.l.

Vodnikova družba.

Sto Pribičevićevih zborov

Prejšnjo nedeljo se je vršil na Glini na Hrvatskem jubilejni, stoti zbor Svetozarja Pribičevića. Udeležilo se ga je 15.000 mož. Velika mora biti sila, ki sredi poletja spravi na noge 15.000 našega ljudstva ter nad 2000 zastavonoš in jezdecev, da gredo pozdravit svojega voditelja Svetozarja Pribičevića.

Kakšna je ta sila? Katera moč je od lanskega poletja priredila sto velikanskih javnih zborov širom države, ki je na vseh govoril naš Pribičević? Na petsto tisoč se ceni skupno število zborovalcev, ki so se zbrali na teh shodih. Bili so v Bosni, Hercegovini, Južni Srbiji, Dalmaciji, Vojvodini in seveda tudi na Hrvatskem in v Srbiji. Štiri velike zборе pa smo imeli tudi v Sloveniji: velikanske priredbe v Ljubljani, v Celju, v Mariboru in meseca junija v Metliki. A nadaljnje slede.

Vprašajo se mnogi, kaj je mogel Pribičević stokrat zanimivega povedati. Odgovor je tak: vedno novo in po dogodkih dneva zabeleženo, a osnovna črta je ostala vedno ista. Doslednost je tista lastnost, ki jo na Pribičeviću in naši SDS najbolj cenimo. On je vedno živahen in borben, a v sami stvari ves čas in povsod isti: tu ni nobenih umikov in preklicev! Kar je rečeno, je kakor pribito. Nobeni zlati gradovi in modra nebesa na zemlji, temveč delo in požrtvovalnost, poštena delitev zaslužka med sodelujočimi, pravice in dolžnosti napram državi — to se od SDS odkrito priznava in priporoča! Država ni naš sovražnik, država smo mi, to je ves narod. Kdor njo bje, sebe bje. Kdor nanjo roko dvigne, mora računati z nami, da ga bomo prijeli za njesa.

Pribičević je v Glini povedal glavne zasluge, ki jih je doslej dosegla SDS: od leta 1918. do leta 1920. je dala državi prvo upravo in ustavo, leta 1921. jo je rešila komunistov, ki so lahkomišelnost hoteli uničiti lastno domovino; nato je začela boj z drugim smrtnim sovražnikom države, s Stjepanom Radićem, in ga je 8. februarja 1925. vrgla ob tla. Kmalu nato je Radić prosil odpuščanja in ga je kralj milostno izpustil iz zapor. S tem je bilo opravljeno z drugim notranjim sovražnikom države.

Jaz bi k temu še dodal, da je SDS v tem velikanskem boju potolkla še enega velikega sovražnika države: našo SLS in njeno avtonomijo. Kakor kača se je ta hinavska stranka zvijala in sikala, da v občem boju iztrga Slovenijo iz enotne države in jo potem zajaše po mili volji. A iz te moke ni bilo in ne bo kruha. Danes spada avtonomija z vso svojo dolgočasno šaro že med spomine. Slovenija bo del cvetoče svobodne Jugoslavije, ne pa klerikalna «drajna». Ko je SDS vse to osvobodilno delo izvršila, so nanjo v besni jezi začeli vpiti krivičniki, zlasti Radić: Vdamo se, a oni naj ne bodo na vladi! Tedaj je SDS stopila na stražo in pazi, da drugi ne pokvarijo njenega dela.

Politični del je torej precej zagotovljen in ga ne more nihče več izpodkopati, toda, žalibog, reči se mora, da je vlada RR tekem vsega leta v gospodarskem pogledu vozila zelo slabo. Od pol milijona Pribičevićevih zborovalcev tvorijo gotovo 90 odstotkov seljaki, počenši od bosanskega težaka do vojvodinskega ratarja, od dalmatinskega Zagorca do slovenskega kmeta. Kmet je dal podobo velikanskih zborov SDS in njemu zvesta je SDS vso svojo politiko osredotočila v povzdigo kmečkega blagostanja. Prav je tako in s tem smo zadovoljni tudi mi slovenski demokrati, ki nočemo in ne moremo uvideti, da bi blagostanje delavca, obrtnika, trgovca in pošteno plačanega uradnika bilo količkaj napoti sreči in zadovoljstvu kmeta, ki itak ne more vsega svojega potomstva obdržati na rodni grudi.

V velikem gibanju SDS smo tudi mi Slovenci napredovali in smo prepričani, da je naša SDS v Sloveniji danes vsaj še enkrat tako močna, kakor je bila ob zadnjih volitvah. Od 12 tisoč glasov v letu 1920. smo napredovali leta 1923. na 14.500, lani 8. februarja pa na 25.000 glasov.

Mi nismo in ne maramo biti stranka advokatov, veletrgovcev, uradnikov, učiteljev — mi smo prava ljudska stranka, ker enakomerno delamo za kmeta, obrtnika, delavca, trgovca in duševne delavce, torej sploh za vse tiste, ki tudi

sami delajo in so za skupno življenje potrebni. Pri tej zgradbi, ki temelji v zaupanju ljudstva, nam je dobrodošel kot nesebičen sotrudnik vsakdo, ki pošteno misli z našim narodom. Prvi stotini Pribičevićevih shodov bo sledilo živahno drobno delo v vseh naših organizacijah.

DOPISI

JEŽICA. Naš podstarosta br. Gušče Jak in njegova soproga s. Tini roj. Prislan, obhajata dne 29. julija t. l. svojo srebrno poroko. Agilnima jubilaroma čestitamo ter jima kličemo: Še na mnoga leta, do zlate poroke! Sokolsko društvo Ježica.

MULJAVA. Prostovoljno gasilno društvo v Muljavi priredi dne 8. avgusta veselico na vrtu g. F. Zajca. Pričetek je ob 2. popoldne in so na sporedu številne zabavne točke, kakor srečolov, ribolov, šaljiva pošta, ameriški zapor itd. Za dobro postrežbo je preskrbljeno v lastni režiiji. Sodeluje godba na pihala. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo gasilnega orodja, se najvljudneje vabijo vsa sosedna društva, kakor tudi vsi prijatelji gasilstva in oni, ki so željni priproste domače zabave. Opozarjamo na to tudi izletnike — obiskovalce Josip Jurčičevega rojstnega kraja — na ugodno priliko, ki jim bo nudila vsestransko razvedrilo med tukajšnjim prijaznim ljudstvom. — Odbor.

POLJANSKA DOLINA. Kakor splošno povsod, je tudi v naši dolini letos malo solnea. Kvečjemu posije dva ali tri dni, drugače pa neprestano dežuje v veliko škodo vsem poljskim pridelkom. Da, če bi bilo narobe, toliko solnea kakor dežja, bi letošnja letina bila dobra in na vsem bogata. Nakosilo se je še precej, a kaj pomagata, ko smo krmo večinoma spravljali šele po več dneh namesto v dveh, in je bilo že vse preprano in zarjavelo. Seveda taka krma ni izdatna, kar se bo poznalo tudi na živini. Zita bi še nekaj bilo, ko bi ne bilo po večini pleglo in bo dalo le več slame in plev, pa malo zrnja. Tudi sadja bo le malo. Kvečjemu za domačo potrebo. Spomladi je dobro kazalo, a radi preobilnega dežja postaja nekako grintavo in močno odpada. Včasih se je

Ivan Albreht:

Za sina

Povest.

(Dalje.)

VII.

«In najsvežejšo boš prodala za prazen nič.»

Odkar je izginil Tonček, je bilo pri Podlipčevih kakor v grobu. Julka je hodila objokana in kakor izgubljena po hiši, Andrej je venomer gledal v tla in ni govoril z nikomur, stari Podlipec pa je tarna! o kazni božji, ki da je zadela družino zavoljo Andrejevega nepotrebnege ljubosumnja, s kakršnim je bil nekdanj mučil ubogo Julko. Posli, res, celo posli so čutili tisto čudno moro, ki je legla na vso hišo. Govorili so šepetaje. Kadar pa je prišel kdo izmed domačih mimo, so utihnili.

Tako so minevali dnevi v objemu tope mrkosti. Zdajpazdaj se je po vasi razširila vest, da je ta ali oni kje videl Podlipčevega sinčka, toda vselej se je izkazala govorica kot neresnična.

Na jesen, ko so z Vipavskega jele ženske nositi grozdje in druge južne sladkosti po vaseh, so vedele povedati, da živi tak ofrok nekje v Gorici. Prišel da je z nekimi tujimi ljudmi, ki so se mu nenadoma izgubili, otrok pa da je ostal v gostilni «pri citroni», kjer ga hočeta gospodar in gospodinja obdržati za svojega, ker sama nimata otrok. Deček da je silno priljuden in moder.

«Ali veste, kako mu je ime?» je trepetaje vprašala Julka, ko je slišala tako pripovedovati staro Vipavko.

«Za Tončka ga kličejo,» je odvrnila ženska.

Zdaj ni bilo za Julko nobenega dvoma več.

Bilo je to septembrsko nedeljo popoldne, tisti prijetni čas, ki na deželi mineva ljudem v prijetnem kramljanju, kadar jih ne tarejo nadloge, ki pa je obenem najbolj strupen za onega, kogar obišče gorje. Julki se je kar vrtelo pred očmi. Bliskoma je šlo mimo nje, kako bi bilo zdaj lepo, če bi bil Tonček doma. Kupila bi mu grozdja in mu pripovedovala o lepih krajih tam onstran Javornika, kjer se razprostirajo širni vinogradi po solčnih pobočjih in goricah.

Andreju so se iskriale oči. Jel je izpraševati žensko vse podrobnosti: koliko je deček velik, kakšne ima oči, lase, kako govori in podobno. Vipavka mu sicer ni mogla natanko povedati vseh teh podrobnosti, vendar ga je s tem, kar mu je povedala, prepričala, da res živi v Gorici njegov sinko.

«Kako misliš, Andrej,» je dejal tedaj stari Podlipec, «ali bi ne kazalo —»

«Seve,» ga je hitro prekinil sin, «še danes se odpravim na pot. Če je res tam, ni spak, da ga ne bi našel.»

Julka je hvaležno pogledala moža, stari Podlipec pa je menil:

«S tabo pojdem, Andrej. Dvema bo iskane lažje nego tebi samemu.»

Andrej je bil tako zamišljen, da niti ni branil.

Vipavka je še nekoliko počebljala, želela srečo ter odšla, oče in sin pa sta se odpravila takoj na pot.

Ko je Julka ostala sama z malo Ivanko, se je popolnoma vdala boli, ki jo je mučila. Kamor se je ozrla, česar se je lotila, vse jo je spominjalo izginulega sinčka. Tam ob klopi poleg javorjeve mize je poskušal prve korake, drugje je spet prvič razločno izrekel «mama» «ata», joj, toliko je bilo takih malih, drobnih spominov, da si je v obupu kar zakrivala oči. V duhu je spremljala fasto in moža na njenem potu. Ko je bila ura že blizu enajste zvečer, jo je streslo.

«Zdaj sta prišla v Gorico, ako jima je šlo po sreči,» se je zdrznila in se krčevito stresla ob radostni misli, da morda že smeta gledati in ljubkovati njenega ljubljence.

Tedaj nekdo potrka na vrata. Julka čuje, a molči. Trkanje se ponavlja in noče prenehati.

«Kdo je?» se naposled opogumi Julka.

«Popoten človek,» pravi zunaj neznan moški glas.

«Pri nas nimamo nobenega prostora,» pove Podlipčevka.

«Saj pojdem dalje,» pove tujec. «Samo malo mi odprite, da povem, kar mi je naročeno.»

Julka premišljuje, vstane in stopi k oknu.

«Kar tu poveste lahko, bom že sporočila.»

«Jaz moram noter, ker moram govoriti še nocoj z mladim Podlipcem.»

«Moj mož spi,» se brani Julka, «prišel je pozno domov in ga ne morem zdaj buditi.»

«No,» meni zaničljivo tujec, «ako toliko ne ceni svojega otroka —»

Tedaj Julka pritajeno krikne:

«Odkod pa ste?»

reklo, če ni bil prvi pridelek poseben: bo pa ješen boljše! A letos se to ne kaže. Krompir je že lep, a če ne bo boljšega vremena, bo začel gniti. Edina sreča je še, da doslej v dolini ni bilo povodnji ali posebno hudih neviht. Upamo, da nam bo vsaj v tem prizanešeno. — Splošna tožba je v dolini čez cesto. Vozniki jo kolnejo in drugi zabavljajo, kar je bilo tudi že v «Domovini» večkrat omenjeno. Radi slabe ceste je tudi promet po dolini znatno zmanjšan. Se pač vsak boji priti v dolino, če nima posebno važnega opravka. Že itak je obče poznati nazadovanje v vsem radi tako blizu se nahajajoče državne meje. K temu pa še taka cesta, da je joj! No, upajmo, da bo novi cestni odbor vsaj polagoma spravil cesto v red in dobro stanje. Seveda, s samim zabavljanjem čez Beograd in centralizem, ne bo dosti pomagano. Treba bo odločno zahtevati pomoči, četudi z vednim trkanjem in nadlegovanjem. Če se ne motimo, pripada večina cestnih očetov k SLS, nekateri pa k SKS. Prvi se radi pobahajo, koliko dosežejo, zato je ni zlomek, da bi jim tudi zaradi ceste ne šli visoki gospodje na roko. SKS pa itak ima g. Puelja za ministra, ki ima ravno v škofjeloškem okraju nekaj gorečih pripadnikov in torej gotovo ne bo odrekel pomoči. — Ta mesec se je vršilo pregledovanje konj za vojne potrebe, in sicer v Poljanah za občini Poljane in Javorje, ter na Trati za občini Trato in Oselico. Pregled se je vršil v najlepšem redu, hitro in brez najmanjšega spodbijanja. Prignali so konje do zadnjega posestnika, četudi je bilo slabo vreme. Če drugod, kakor se sliši, gre stvar počasi od rok, je najbrž vzrok v tem, da županstva nimajo v redu potrebnih zapisnikov in da so ljudje nekoliko trmasti in nahujskani. To pa jim samo povzroča nepotrebna pota in sitnosti. Zadovoljni smo torej lahko, da vsega tega v naši dolini ni.

SV. KRIŽ POD GOLICO. Poročali smo, da je naša Golica letos dobro obiskana in turisti ne pogrešajo postrežbe v prijaznih kočah. Pridnim nosačem ne zmanjka dela in včasih tudi v najslabšem vremenu nosijo živež na vrh. Ker je nosač le ubogi tovarniški delavec, ki mora preživljati rodbino, je vesel, če lahko zasluži kak dinar v prostem času, četudi s težkim tovorom. Zato ne moremo verjeti, kakor se govori, da je baže naš

mladi župni upravitelj dejal, da nosača lahko naznani na glavarstvo, ker ob nedeljah nosi živež na Golico. Menimo, da to vendar ni greh, temveč človekoljubna stvar, zato je domnevamo, da pretinja g. župnega upravitelja ni resno mišljena.

MORAVČE. Posojilnica in hranilnica v Moravčah proslavi 30letnico obstoja v korist spomeniku padlih vojakov v nedeljo 1. avgusta 1926. ob 3. popoldne poleg gasilskega krama. Vsi družniki in prijatelji padlih dobrodošli! — Odbor.

ŠMARTNO PRI LITIJI. Letna veselica Gasilnega društva se ne vrši kakor prvotno javljeno 8. avgusta, temveč v nedeljo 5. septembra t. l. Za obilno udeležbo se priporoča odbor.

LITJA. Prostovoljno gasilno društvo Litja priredi dne 8. avgusta veliko slavnost z odlikovanjem zaslužnih gasilcev, odlikovanje župnih in društvenih častnih članov. Za polovično vožnjo je zaproseno in bo dovoljenje pravočasno objavljeno. Slavnost je spojena z župnim zletom. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo prepotrebne opreme in renoviranje gasilskega doma, se prosi za obilen poset. — Odbor. 167

DOB PRI HRASTNIKU. Draga «Domovina»! Malokdaj pride kaka novica iz našega kraja, pa nikar ne misli, da spimo pri nas. Predvsem si se, draga «Domovina», med nami precej razširila, na vso jezo klerikalnih magnatov. Vselej željno pričakujemo tvojega prihoda. Zatem gre list po mnogih hišah, ki niso naročene, a jim list zelo ugaja. — Vredno je omeniti, da se napeljuje v našo vas elektrika. Delo bo v jeseni dovršeno ter bo velikega gospodarskega pomena za naš kraj. Vsa čast gospodom, ki so se za stvar poborili. — Bivši Peklarjevo gostilno je prevzel g. župan v oskrbo. Prejšnje čase so bili fantje za vsako malenkost ovađeni sodišču zaradi kalenja nočnega miru. Radovedni smo, kako bo v bodoče! — Eno zadnjih nedelj se je vršil občni zbor kmetijske zadruge. Pri tej priliki je prišlo do krize med samimi klerikalnimi vodjami, ter so baenili iz odbora nekoga mogočnega strica. — Zadržne čase razpošilja g. župnik razne nabiralne pole po fari. Za zvonove, za elektriko in tako naprej. Toda vsaka stvar do gotove meje. Sedanji čas ter denarna kriza nikakor nista prilična za težko prizadetega kmeta in delavca.

ZIDANI MOST. Neverjetno je, kako se naši ljudje ponekod grdo ravnaajo z živino. Oni dan sem hodil po opravih okrog in sem v okolici Dolenja srečal nekega človeka in njegovo hčerko, ki sta gnala vola domov s polja, kjer sta prej orala in vozila gnoj. Mož je ravno odsekal v grmovju debelo gorjačo in je začel strahovito obdelovati ubogo nedolžno žival, ki je opešala. Pretepanje je bilo tako nečloveško, da sta uboga vola tulila na tleh, a še tu ju je pomagala mlatica hčerka. Ko sta si vola končno zopet pomagala na noge, se je pretepanje nadaljevalo. Ljudje božji, ne bodite sirovi, marveč imejte usmiljenje tudi z živalmi, pa če tudi niso vaše!

RAKA. Nov način agitacije za našo «Domovino» si je izmislil tukajšnji župnik g. Škerjanc. Pretekli mesec sta oba gospoda hodila po vaseh blagoslovljati hiše in družine. Nič nimamo proti temu blagoslovu, pač pa proti načinu, kako se je to prirejalo. Že par tednov prej je v cerkvi gmelilo, da v tistih hišah, kjer se bere brezverska «Domovina», se ne bo blagoslovljalo, četudi gospodar ali gospodinja to želi. Razumemo, kje gospoda župnika čevlji žuli. Hotel je s tem zgrajanjem nad «liberalci» potolažiti nezadovoljne farane, ki so ogorčeni nad velikimi denarnimi bremenji, povzročenimi jim s popravilom cerkvenih stolpov, mežnarije itd. Pa vse nič ne pomaga. Farani kolnejo še nadalje in marsikakšna grenka pada na župnikov račun. Še celo največjim klerikalnim kimoveem je kri zavrela. Polom klerikalne politike na Raki je zapečaten. Pregovor pravi, da osel gre samo enkrat na led; zapeljani klerikalni volilci so šli že trikrat. Zato pa bo menda pri novih volitvah obračun tem hujši. A kar se tiče gonje zoper «Domovino», so župnikove grožnje rodile lep uspeh. Zadnji čas se je priglasilo mnogo novih naročnikov. Le delajte reklamo za «Domovino», mi smo vam za vse prav hvaležni.

PTUJ. (Drobne novice z mesta in okolice.) Pokrajinska sadna razstava v Ptuj se bo vršila v času od 2. do 4. oktobra t. l. Dne 1. avgusta ima pripravljani odbor sejo, na kateri se bo vse potrebno določilo. Kakor se doznava, bo največ kupcev iz Avstrije in Nemčije. Sadjarji, glejte, da bo vaše sadje dobro ohranjeno in spravljeno, kajti gre za to, da pridobimo

«Iz Trsta,» pravi tujec. «S Podlipcem sva skupaj služila vojake. Zdaj sem mu prišel povedat, naj pride po otroka, po svojega Tončka.»

Julka ne vpraša nič več, ampak naglo stopi v vežo in odklene vrata.

«Sam Bog vas je poslal,» se razveseli Julka, «škoda, da mojega moža ni doma.»

«Res ne?» zategne tujec. «Joj, to je škoda!»

Julka mu posveti v sobo in odhiti hitro v kuhinjo, da bi poznemu gostu postregla. Ko se vrne, izprašuje:

«Povejte no, kako ste izvedeli vse to? Oh, koliko smo že iskali našega Tončka! Danes je odšel moj mož s tasto v Gorico, ker smo slišali praviti, da je tam. In vi poveste, da je v Trstu! Moj Bog, kaj bo, kaj le bo!»

Tujec pozorno posluša in skima z glavo: «Vidite, kako so ljudje hudobni — ali pa neumni, Bog ve. Otrok je v Trstu. In po kako čudnem naključju sem ga našel!»

Julka strmi:

«Tak je res?!»

«Nobenega dvoma! Kar poslušajte! Takole proti večeru je bilo, ko pride v mojo trgovino (veste, jaz sem trgovec, imam v Trstu tri trgovine), ko pride v mojo trgovino razcapan pobič in prosi vbogajme. Sam ne vem, kako je prišlo, da se mi je zazdel tako nekam čudno znan. Zato sežem v predal, da bi mu dal par beličev, ko opazim, da je pobič nekaj skril pod raztrgani suknjič. No, v mestih smo tega vajeni. Hop! skočim k dečku: «Kaj!» pravim. «proščiš, pa še kra-

deš po vrhu!» Izpod njegovega suknjiča izvlečem dobršen kos salame, ki mi jo je bil smuknil, otrok pa v jok. Tako milo je zajokal, da me je precej minila jeza. Vprašam ga, kje je doma. Tedaj mi začne pripovedovati, od kod je in kako je prišel v Trst. Pove mi, da so ga odvedli cigani, ko je na senožeti po leščevju iskal lešnikov. Tedaj je prišel k njemu človek, ki ga je zvabil bolj in bolj v goščo, dokler ga ni pograbil, mu zatisnil usta in ga odnesel. Nato je romal s cigani okrog. Vzeli so mu njegovo obleko ter ga oblekli v razcapano ciganske cunje, pa namazali so ga z nekšno tekočino, da je bil naenkrat še bolj črn nego pristni cigani. Mlada ciganka, Lejla ji pravi otrok —

«Lejla,» krikuje Julka, «Lejla! O ti peklenška kača!»

«Kaj pa je?» vpraša z nedolžnim začudenjem tujec.

«Ciganka Lejla je bila tisti dan pri nas, ko je izginil Tonček,» mukoma pove Podlipčevka in zaihti.

Tujec pritrdi:

«No, vidite, da ni nobenega dvoma več.»

«Pa zdaj je otrok pri vas, pravite,» si opomore Julka.

«Da,» pritrdi tujec. Oči se mu zaiskre. Kakor mačka šine k vratom, zavrti ključ in ga stisne v žep. Potem šine k vratom, ki vodijo v kamro, stori enako in sede spet za mizo.

«Res, pri meni je otrok,» se nasmešne in z lahkotno kretnjo odstrani dolgo, gosto črno brado, ki mu je dotlej zakrivala obličje

«Vidiš, Julka,» pravi, «otrok je pri meni in ga lahko dobiš nazaj, predno se vrne Andrej iz Gorice.»

Julka strmi in omahne:

«Ti —!»

Tujec z zadovoljstvom ogleduje svojo preplašeno žrtev.

«Kaj me nisi spoznala, a? Joj, kako ženske hitro pozabljate! Jaz imam boljši spomin, kakor vidiš. Kljub letom še ni pozabil nate tvoj zavrženi — Milan!»

Julka je tako prestrašena, da dolgo ne more izreči nobene besede. Naposled začne jokaje prositi:

«Za božjo voljo, Milan, kaj sem ti storila, da me tako preganjaš?! Cela dolga leta si mi zagrenil z lažjo, ker si vzbudil v Andreju vero, kakor da je Tonček tvoj sin, ko vendar veš, da nisi nikdar —»

«Kar še ni nikoli bilo, po to sem prišel sedaj,» ledeno odgovori Milan. Oči se mu svetijo, roka, ki išče Julko, se trese... Julka hoče krikniti, pa ne more. Kar se sedaj kopljič nanjo, je preveč. Vsi čuti ji odpovedujejo in pred očmi se ji temni. Kakor v sanjah se čuti, da jo je nekdo prijel, da jo nese, vendar se ne brani. Zavest pojema, dokler ne izgine popolnoma.

Ko Milan vidi, da je Julka brez zavesti, se z novo močjo predrami v njem divja slava, vendar noče tako. V naglici dela, dokler ne spravi uboge Podlipčevke zopet k zavesti. Ko Julka spozna, da spet leži na postelji, se zdrzne. Skoro z blaznim pogledom motri Milana, plaho zakriva z odejo svoje izmučeno telo in brez moči dahne:

kupce za naš sadni pridelek tudi za bodoča leta. — Brod pri Zavrču preko Drave ne obratuje, ker ga je doplavljen drevje in les poškodoval. Popravila so v teku. — Okrajna cesta proli Vuhredu je radi poškodovane cestišča in uničenega velikega kamenitega mostu preko Grajana do nadaljnjega zaprta. Cesta se popravlja in novi most gradi, tako da bo v dveh mesecih že omogočen promet, ki sedaj vodi po občinskih cestah v precejšnjem ovinku. — Naknadno licencovanje v ptujskem okraju za one plemenske bike, ki še do sedaj niso imeli licence, pa odgovarjajo vsem zahtevam za plemenitev, se vrši vsak prvi torek v mesecu na sejmišču v Ptuj. Prijave za licencovanje sprejema okrajni zastop. — Vinogradniki in sadjarji se najbolj veselijo lepega vremena. Kajti če bosta julij in avgust solnčna, tedaj je pričakovati sicer srednje letine, toda ta zna biti vsaj po kakovosti dobra, celo boljša od lanske.

HALOZE. Krasno vreme in lepa vabila so nas privabila v nedeljo, dne 18. julija na čitalniške prireditve v Leskovcu. In ni nam bilo žal. Igra «Navaden človek» je bila dobra, burka «Mati in Štefek» pa naravnost izvrstna. Godba bi bila dobra, a se zdi, da se instrumenti malo razglašeni. Obisk je bil velik, posebno mnogo je bilo tujcev. Kakor sem doznal, se je zopet tudi tu uresničila prislovica: «Ne družijo se s klerikalci, če nisi pod njihovo komando.» Ti ljudje poznajo samo tiste, ki jim lahko po glavi hodijo. Tako je baje neki igralec važnejše vloge tri dni pred prireditvijo odpovedal, ker je klerikalec in ker so mu baje njegovi vodje to nasvetovali. Da se je mogla kljub temu igra vršiti, je prevzel vlogo g. finančni respicijent Glazine, ki je Vičentija tudi izborni igral. Povedali so mi nadalje, da v Leskovcu ni nikdar popoldanske službe božje, če ima čitalnica kako prireditev. Gospod župnik je baje hud nasprotnik pijančkov in zato ne pusti svojih ovčic v gostilne. A tudi sam ne gre vanje, toda ima doma dobro božjo kapljico. Zvedel sem tudi, kako gotovi ljudje delujejo proti čitalnici, a bom o tem pisal drugič, če se ne poboljšajo. Napisal bom zgodbo o volovskem vozu, zlati uri in klubiku, ter boksanju z duhovnimi gospodi in še dosti drugih «becov» in resničnih dogodbe —

kakor so mi jih povedali. Leskovčani pa le korajžno napreji! Gospodu čitalniškemu predsedniku Vabiču in njegovi gospej soprogi čestitam na krasnem uspehu. Le kmalu nas zopet povabite. Gotovo pridemo.

PODČETRTEK. Dne 18. t. m. je prosvetno društvo «Sotla» uprizorilo dramo «Sin». Obisk je bil obilen, ker so ljudje vedeli, da nastopijo le izurjeni igralci. In čeprav je drama «Sin» zelo težka, je uspeh zares bil v celoti dosežen. Videlo se je pač takoj, da je režija v rokah gospoda, ki iz ljubezni do naroda žrtvuje vse svoje sposobnosti. G. nadučitelj Lovrec se trudi za ljudsko izobrazbo, dela neumorno, zato pa tudi njegovo delo rodi plemenit sad. On ima največje zasluge za prosvetni napredek v našem okraju. Njemu ni izpod časti, stisniti preprostemu človeku roko, ker se zaveda, da smo v delovanju za narodno stvar vsi enaki. Istotako se trudi predsednik gosp. Brliš. On dela za društvo tudi ponoči. S svojim delovanjem si je nakopal celo nekaj sovražnikov, toda navzlic temu deluje vestno dalje, zavedajoč se, da stopa po pravi poti. Zvesto mu stoji ob strani njegova gospa, ki je vedno na mestu s treznim premislekom in pametnim nasvetom. Nadalje ne smemo pozabiti blagajnika g. Gobca, ki istotako razsvetljuje duševno temo in dela za one, ki so potrebni kulturnega okrepčila. Pri predstavi drame «Sin» je pokazala veliko igralsko spretnost gđ. Zinka Lovrečeva v vlogi Helene. Vsa se je vživela v svojo vlogo in je marsikomu izvabila solze iz oči. Enaka pohvala velja tudi za igralca naslovne vloge. Simpatično sta nadalje nastopili Marica in Tilka in mnogo uspeha je žela tudi mati; njen govor in jok je pretresal marsikoga. O moških vlogah enako lahko rečemo, da so bile odigrane nad vse dobro. Ob takem splošnem uspehu lahko prosvetnemu društvu «Sotla» ključemo: Živela požrtvevalnost — stran s sebičnostjo! — Rodoljub.

SLATINA RADENCI. Tukajšnja narodna godba priredi dne 8. avgusta 1926. veliko javno tombolo, katere čisti dobiček je namenjen odplačilu instrumentov (godal) novo ustanovljene godbe. Nad 400 dobitkov, med temi glavni: 5 sodov vina, 1 vreča moke, 1 hojka (deblo), več krasnih servisov iz stekla in še več drugih vrednostnih stvari. Nad 20.000 Din vrednosti. Ker je

kart zelo malo, sezite pridno po njih v predprodaji. Cena posameznim kartam samo 3 Din. Po tomboli ples s prosto zabavo.

SREDIŠČE OB DRAVI. Naš župnik, prečastiti gospod Jakob Canjkar, je slavil te dni svojo osemdesetletnico. Kljub visoki starosti je še vedno čil in zdrav. Pridružujemo se čestitkam, ki jih dobiva ob tem redkem slavlju ta vzorni duhovnik in dobri dušni pastir, in mu ključemo: Še na mnoga leta! — Ponovno opozarjamo na okrožni zlet Dravskega okrožja, ki se vrši dne 1. avgusta v Središču. S tem zletom je združena proslava 15letnice Središkega Sokola. Sokoli in prijatelji Sokolstva od blizu in daleč, 1. avgusta vsi v Središče. Zdravo!

ŽETALE. Kako znajo klerikalci biti sirovi, dokazuje tudi naslednji dogodek: V nedeljo dne 11. t. m. je bil od več klerikalcev napaden eden izmed funkcionarjev tukajšnje krajevne organizacije SDS. Bil je pri delu za pridobivanje novih naročnikov naprednega časopisja in ko je srečal na cesti tri klerikalce, je enemu tako zavrela kri, da ga je hotel z nožem zabosti. Ko se je naš hotel izmuzniti, ga je eden klerikalcev vrgel ob kup cestnega gramozu. Pri padcu je naš pristaš dobil težko poškodbo na glavi in nekaj lažjih po telesu. Gotovo bi se bili klerikalni divjaki dalje lotili našega pristaša, da mu ni priskočil na pomoč njegov prijatelj iz Mašečke vasi. Prizadet s težko rano je naš pristaš moral iskati zdravniške pomoči. Vračajoč se nazaj domov je srečal organista, ki je istotako hud sovražnik pristašev SDS, ter je tudi našega pristaša začel na lepem psovati z najgršimi priimki. Zadevo že ima sodnija v rokah. Takšni so sadovi klerikalnega hujkanja, kar posebno pri nas ni nič čudnega, ker s prižnice venomer grmi sveta jeza nad priljubljeno «Domovino». Svetujemo vsem klerikalnim faktorjem, da naj raje skrbijo za boljši red v cerkvi in na pokopališču ter da se bo namesto vednega zmerjanja raje zvonila jutranjica pri farni cerkvi, kakor je to včasih bil pri nas star običaj. — Demokraci.

STOPIČE. Draga «Domovina»! Končno se oglašamo tudi iz našega kraja, toda z žalostno vestjo. Dne 22. t. m. dopoldne nam je toča pobila vse pridelke. Naše njive so tako prizadete, da se nadejamo najslabše letine. Obenem s točo je raz-

«Povej, kaj vendar hočeš od mene!» Milan se nasmehne. Zloba in nizkozna strast bodeta iz njegovega smeja.

«Kaj hočem?! Še vprašaj? — Tebe hočem!»

Julka zaihti.

«Milan, pri vsem, kar ti je svetega —!»

«Meni si sveta samo ti,» sladostno sikne Milan in sede k njej.

«In me hočeš skruniti, če sem ti sveta,» se onemoglo brani Julka.

Milan postaja nestrpen.

«Dobro! Ne bom te silil. Samo toliko ti rečem, da je tvoj sin v moji oblasti. Treba mi je samo stopiti venkaj, zabrlizgati in — zjutraj boš našla Tončka — mrliča blizu hiše. Zdaj voli sama!»

Julka blazni od groze.

«In mi boš vrnil dete?»

«Čim stopim jaz na plano, smukne tvoj Tonček v vežo. Potem ti bo lahko mirno pripovedoval, kako se mu je godilo.»

«Kaj ni v Trstu?»

«Ne. Tu blizu je. Nocoj sem ga pripeljal. Vipavko sem nagovoril, da je prišla kvasit tiste neumnosti, ker sem upal, da tako odstranim Andreja vsaj za eno noč.»

Julka čuti, v kakšno peklensko zadrego je vjeta ona in vsi njeni. Ko misli na otroka, se ne more braniti. S takim studom, da jo obliva mraz po vsem životu, čuti Milana, ki besni v sli. Ko je končano, ga zaprosi:

«Pojdi sedaj. Upropastil si me. Pusti torej, da vidim vsaj še enkrat svoje dete.»

Milan se odpravi, a na vežnem pragu ji

«Ali si pozabila, kaj ti je prerokovala Lejla? In najsvetejše boš prodala za prazen nič!» — Jaz sem ti hvaležen za to lepo noč, drugega ti nimam povedati!»

Julka zakriči in se zgrudi, Milana pa vzame noč...

Ko zjutraj vstane dekla, preplašena opazi, da leži gospodinja na vežnem pragu. Kriče skliče hlapca in pastirja, da skupaj odnese Podlipčevko v sobo in jo dramijo. Ko nazadnje odpre oči, začudeno gleda okrog sebe, kakor da nikogar ne pozna, ter ponavlja z zateglim glasom:

«Najsvetejše sem za prazen nič prodala, — najsvetejše sem za prazen nič prodala —»

Mala Ivanka joče, a mati se ne zmeni zanjo. Tudi tasta in moža gleda, ko se potrta in brez Tončka vrmeta iz Gorice, tudi ta dva gleda Julka kakor da ju ne pozna. Kakor vsem, ponavlja tudi njima:

«Najsvetejše sem za prazen nič prodala, — najsvetejše sem za prazen nič prodala!»

Strašna groza se naseli v hišo. Julkino stanje je od dne do dne hujše, dokler ne dozorijo bolezni tako, da morajo odpeljati ubogo Podlipčevko v blaznico. In tudi tam ponavlja venomer:

«Najsvetejše sem za prazen nič prodala —»

(Konec prvega dela.)

**Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!**

Pravljica o kralju Svetovidu

Plemenit in dober je bil kralj Svetovid, ki je vladal v deželi za deveto goro, kjer je zdaj samo pusto kamenje. A takrat je bila ta dežela polna bajnih krasot. Razprostirali so se prekrasni lipovi gozdi, v dehtečih vejah so prepevali ptički. Veselo je hitel skozi gozd potoček in se poigraval z zlatimi solnčnimi žarki. Razposajeno so skakljali prozorni valčki preko belih kamenčkov, kakor razposajena deca na potočkovem bregu. V teh krasnih gozdi, pod divno dehtečimi lipami, ob bistrem potočku so bivale rajsko lepe vile z milimi očmi in zlatimi lasmi. Pa tudi nagajivih škrtov in razposajenih palčkov ni manjkalo. In izven gozdovja, na tratah, ki so bile pregrnjene s smaragdnozelenimi preprogami, so cvetice dvigale pestre glavice iz zelene trave in gledale, odkod pridejo pestro oblečeni palčki Poljančki z zlatimi škropilnicami, da poskropijo vso trato z osvežujočo roso. Zlato žito je valovilo na poljih v lahнем vetru in vmes je žarel rdeči mak.

Nad vso to divno pokrajino se je dvigal kraljev grad. Vse zlate so bile dvorane, najlepša pa je bila ona, kjer je stal kraljev prestol, posut z dragulji. Okoli gradu se je razprostiral čaroben vrt. Med cvetočimi gredicami so se vile bele stezice, po drevesih so žvrgolele ptice, vse ozračje je bilo polno opojnega vonja cvetic. To je bil dom kralja Svetovida.

Vsi so ljubili kralja, ker je bil dober, pravi oče svojim podložnikom; vsakdo bi dal življenje zanj.

Imel je kralj Svetovid prelepo hčerko Viljenico. Ta je bila njegovo največje veselje. Imela je mile oči, po hrbtu so ji padali zlati lasje, v ka-

jajal tudi silen vihar, ki je kar podiral drevesa in kozolce. Bilo bi pač dobro, če bi gospodje v Beogradu doznali za našo nesrečo ter nam znižali državne dajatve, ko že itak nimamo drugega, kakor opustošeno zemljo. — Vaščani.

SV. DUH NA OSTREM VRHU. Odkar sem jaz naročnik «Domovine», še ni bilo dopisa od naše severne meje. Pa tudi mi se gibljemo. Imamo ustanovljeno krajevno organizacijo SDS in tudi «Domovina» prihaja k nam v lepem številu, ter jo vsakikrat željno pričakujemo. — V nedeljo 25. julija smo nesli k zadnjemu počitku tukajšnjega posestnika Miha Vebra. Bil je vzoren kmet in član godbe gasilnega društva v Selnici ob Dravi. Kako je bil rajni splošno priljubljen, je pričel veličasten pogreb. Spredaj je korakala godba imenovanega društva, potem organi finančne kontrole in nato mnogo občinstva. Obžalovati moramo, da se moštvo gasilnega društva ni udeležilo pogreba v skupnem nastopu. Naj bo pokojnik zemljica lahka!

PREVALJE. Sokolsko društvo v Prevaljah priredi dne 8. avgusta t. l. poldnevni pešizlet na Holmec (Dolgo brdo) združen s tamburaškimi in telovadnimi točkami. Odhod iz Prevalj ob eni popoldne, pričetek telovadbe ob pol 5. po prihodu vlaka iz Prevalj. V primeru slabega vremena se izlet reži na prihodnjo nedeljo 15. avgusta. Vabljeni vsi, ki želite prebiti lep popoldan v prosti naravi.

RAKA PRI KRŠKEM. Prostovoljno gasilno društvo na Raki naznanja vsem prijateljem gasilstva, da bo v nedeljo 1. avgusta priredilo veliko vrtno veselico pred gradom; obenem bo blagoslovitev nove brigadne. Vabimo vas, da se udeležite v čim večjem številu, da pomorete obstoju novega gasilnega društva. Preskrbljeno bo z jedjo in dobro vinsko kapljico iz Drenovec. Svirala bo krška gasilska godba. — Odbor.

Dva užaljena.

Tone: «Pri tej salamenski zavarovalnici se pa nikoli več ne zavarujem. Ker nisem požara naznanil v 24 urah, nisem dobil niti fika odškodnine.»

Janez: «Saj pravim! Mene so pa celo zaprli, ker sem požar naznanil 24 ur prej, preden je vse pogorelo.»

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

POMEŠANA PŠENICA.

Človek bi ne verjel, če bi tega na svoje oči ne videl. Po naših krajih se dobe še zmeraj gospodarji, ki sejejo pšenico od raznih vrst semena. Zadnje dni sem zopet naletel na njivo, kjer je rastle taka pomešana pšenica. Golica in resica, rdeča in bela pšenica, domača in tujih vrst, vse je rastle pomešano. Majhno in daljše klasje ogoarele in bele barve, različno oblikovani klaski, vse to so bili vnanji znaki take posetve. To je višek zaostalosti! Človek bi sodil, da je že davno minil čas, ko je bilo kaj takega mogoče, toda na žalost sem se moral prepričati, da se dobe še zmeraj gospodarji, ki na setev enotnega semena nič ne drže. Takim ljudem je težko pomagati!

Če hočemo pri pšenici kaj več doseči, je treba poleg čistega semena tudi enotnega semena, skrbno odbranega, zenačenega po sorti, vnanji obliki, teži itd. Slabo seme, ki je primešano dobri vrsti pšenice, je smatrati za plevel, ki ga je na vsak način izločiti. Le na ta način bomo dvignili pridelke! Vzemimo si to k srcu!

Če nimamo sami pripravnega semena, skunseljivih rok. Zanimajmo se za to že sedaj, da si šajmo ga dobiti pri sosedu ali pa iz drugih zagalahko pravočasno preskrbimo. Pšenično in drugo seme bodi vseskozi enakomerno dobro razvito, da bo tudi pridelek tako dober.

Z zboljšanim pšeničnim semenom imamo dvojne koristi. Prvič je tako seme samo na sebi več vredno in se lažje in dražje proda. Drugič je pa tudi ves pridelek obilnejši, tako da imamo tudi zaradi tega več dohodka.

S skrbnim odbiranjem semena bi se dali naši žitni pridelki še izdatno izboljšati. Imejmo to v čislili in otrešimo se tiste naše ravnodušnosti, ki jo razodevamo še zmeraj pri žitnih in drugih semenih. Pri vseli sadežih brez izjeme moramo gledati na to, da je seme enotno in skrbno odbrano. Prenehati pa morajo take mešanice različnega semena pri eni in isti rastlini, kakor sem jo opisal zgoraj pri pšenici.

S skrbnim in nadaljevalnim odbiranjem semena lahko spravimo domačo pšenico sčasoma do najboljše rodovitnosti. Pri tujih semenih je pa treba najprej poskusov, da se na svoje oči prepričamo, kake vrednosti je ena ali druga vrsta tuje pšenice za naše kraje.

ODBIRANJE SEMENKEGA KROMPIRJA.

Krompir je podvržen raznim boleznim in napakam. Veliko trpi zaradi tega ves njegov pridelek. Zlasti posamezne vrste krompirja so močno občutljive. Pri nas se je do sedaj na vse to premalo pazilo in polagalo premalo važnosti. Izkušnje zadnjih let nas pa uče, da se je treba tudi za krompirjeve bolezni bolj brigati in da se je poprijeti sort, ki so kolikor mogoče malo občutljive.

Še zmeraj je čas, da pregledamo letos naše krompirjeve njive in da presodimo krompirjeve rastline glede tega, kako so napadene po boleznih, kako so posamezni grmi razviti itd. Že sedaj naj se skušajo odbrati tisti grmi, ki se odlikujejo po svoji zastavnosti in zdravju. Grme, ki so bolj krepke in košate rasti, temnozeleno barve in ki obetajo po vsi svoji vnanosti tudi več pridelka, take grme krompirja dajmo zaznamovati z vejicami. Jeseni dajmo te grme posebej izkopati in dobljeno gomolje posebej spraviti za prihodnjo saditev. Tako odbrano in skrbno pregledano gomolje bo dalo bolj zdrave rastline in več pridelka, kakor če bomo jemali krompirjevo seme kar od kraja iz kupa, kakor smo do sedaj vajeni.

Z nadaljevalnim in skrbnim odbiranjem krompirja zunaj na njivi se dá tudi pri krompirju priti do večjih in bolj zdravih pridelkov. Če pa ne najdemo na svoji njivi zdravih rastlin, potem je edino pamefno, da dobimo semenski krompir od drugod, bodisi od bližnjega sosedu, ki ima zdrav in dober pridelek, ali pa od drugod. Vse bolj skrbno moramo ravnati s semenskim krompirjem slednjič tudi po naših kletih in ga za saditev sploh bolj skrbno pripraviti. Letos so se napravili prvi poskusi s krompirjem «Alma». Poročila o njem so do sedaj ugodna. Jeseni se bo pa videlo, koliko velja ta sorta za naše kraje. Krompir «Jubel» sadijo posamezni gospodarji že par let sem. Sorta je trdna, toda oneidovca ne bo izpodrinil. Doslej se oneidovec še najbolj drži za-

tere je imela vpleten biserni diadem. Male noge so ji tičale v zlatih čevljičkih. Kamor je stopila nežna Viljenica, so vzcetele najlepše cvetke, kadar je prišla na vrh, so zapele ptice pevke najlepše pesmi. Vsa narava jo je veselo pozdravljala. In po pravici; ker bila je nad vse dobra in plemenita. Ljubila je vsakogar in dasi rojena v svili in zlatu, se ni sramovala prestopiti praga siromašne koč, da pomaga ubogim, da potolaži žalostne. In neredko se je zgodilo, da se je igrala s preprostimi otroci očetovih podložnikov in jim nosila igrače in slaščice. Zato so vsi ljubili plemenito Viljenico.

Komaj pol dni hoda odtod je imel svoje domovanje mračni vitez Manger. Na strmi, neprestopni skali je stal njegov grad. Imel je majhna zamrežena okna, skozi katera je prišlo le malo svetlobe. V vsem gradu je vladala tema, sobe so bile puste, kakor da vlada povsod prekletstvo. Na dnu gradu pa so bile temne ječe, v katerih so zdihovali podložniki viteza Mangerja, in ki so bile groza vsej okolici. Kdor je enkrat prestopil vlažne stopnice, ki so vodile v te strašne prostore, ni nikdar več videl zlatega solnca, bil je živ pokopan, edina njegova rešitev je bila smrt. Po debelem zidovju je lazila oštudna golažen, na tleh so ležale nepokopane kosti umrlih jetnikov, vmes pa so imele podgane svoja gnezda. Toliko groze je bilo v gradu mračnega viteza. A on sam je bil poosebljena strahota. Malokdaj se je prikazal iz svojega gradu, v katerem je popival. A kadar se je pojavil, je zatrepetala vsa okolica. Kamor je stopil, je zavladala nesreča. Mangerjevi podaniki so se silno bali svojega gospoda. Hodili so okoli sklonjene glave, sklenjenih pesti. Vedno so morali pridno delati, a

njih plačilo je bil bič grajskega valpta. Vitez je mučil svoje kmete na vse načine, kar si jih je izmislila njegova hudobna glava. Dal jih je vpregati v voz, nikdar ni rabil konj, z rokami so morali gresti zemljo, a njih hrana je bil ovsen kruh in voda. Žalost in beda sta vladali povsod.

S svojega gradu je gledal vitez Manger v divno deželo Svetovidovo. Pa se mu je zahotelo onih krasnih gozdov, zelenih dobrav in zlatega polja. A kako si prilastiti to lepoto in bogastvo? Vedel je, da ima kralj Svetovid močno vojsko, ki ga bo branila, in da se njegovi vojaki niti izdaleka ne morejo meriti s hrabrimi Svetovidovimi. Zato je vedel hudobni vitez, da si more le s prevaro, s črno krivico podjarmiti sosedovo lepo deželo. Dolgo si je podpiral glavo in mislil, kako in kaj. Trinaesti vrh vina je že izpraznil. In tedaj je dozorel v njegovi glavi hudoben načrt. Zadovoljno je udaril z vrčem ob mizo, da se je razletel na tisoč koscev in rekel: «Moja boš, lepa Svetovidova dežela, moja, in še kmalu moja!»

Vstalo je prekrasno jutro. Kraljična Viljenica se je šetala po cvetočem vrtu. Hodila je med gredicami in se pogovarjala s cveticami kakor z malimi otroki, pripovedovala jim je o svoji sreči, o dobrem očetu, o vilah, o vsem, kar jo je veselilo. Po beli stezi je prišla vila Dobromila in rekla: «Oj, Viljenica, tako zgodaj na vrtu? Ali veš, Viljenica, da je čez dva dni tvoj rojstni dan? Mar se nič ne veseliš?»

«O, da,» odvrne kraljična, «seveda se veselim, saj bom zopet lahko bogato obdarila otroke

in siromake bom tudi smela povabiti na obed, kaj ne, draga Dobromila?»

«Seveda, dobro dete! No povem ti, dasi ne bi smela, da ti hoče napraviti oče izredno veselje. Priredil bo veliko veselico, kjer se bo veselil in zabaval ves narod!»

«To bo prijetno! Moj oče je res tako dober. Ko bi jaz mogla potolažiti vse žalostne, obdariti vse uboge, kako bi bila srečna. Toda tam daleč je še toliko ubogih, ki ne vedo ne kod ne kam; koliko jih je, ki nimajo tople obleke, nimajo dobrega kosila: Ko bi mogla pomagati tudi onim, a, žal, ne smem, ker niso v našem kraljestvu.»

«Nič se ne boj, Viljenica! Tudi onim bodo prišli boljši časi, ker nobena krivica ni večna. Morda pride kmalu dan, ko zavladava sreča po vsem svetu. Takrat ne bo več bolesti, ne solz, in Ti, dobra Viljenica, boš najbolj srečna!»

Prišel je veseli dan in Viljenica je dopolnila petnajsto leto. Vsa dežela si je nadela praznično obleko, od vseli strani je prihajalo ljudstvo, da pozdravi kraljično. Grad je bil prepleten s cvetjem in zlatom, skratje so pregrnili poti z bogato vezanimi preprogami in vile so jih potresle s cvetjem. Na prostornem grajskem travniku se je zbral narod. Postavljeni so bili beli šatori, kjer so bile razstavljene najboljše jedi in pijače. Vsakdo si je postregel, kakor si je hotel. In zavladalo je pravo ljudsko veselje.

Iz gradu pride Viljenica v spremstvu svojega očeta in vile Dobromile. Zaorili so veseli klici: «Na mnoga leta! Živela naša Viljenica! Živel kralj Svetovid!» Vesela gre kraljična po zeleni trati med svoje ljudstvo. Ravno je zaigrala god-

radi svoje okusnosti in rodovitosti. S skrbnim odbiranjem in zameno se dá tudi oneidovec še izboljšati. S skrbnim pridelovanjem moramo delati na to, da nam ne opeša. Varovati ga je v tem oziru zlasti pred boleznimi, ki mu pri nas največ škodujejo. Skrbno odbiranje semenskih rastlin bo tudi tukaj največ pomagalo, in sicer najprej odbiranje zunaj na njivi in potem še v kleti, kadar ga odbiramo za saditev.

Sprejem kmetijskih fantov v državno kmetijsko šolo na Grmu pri Novem mestu

Na državni kmetijski šoli na Grmu (Novo mesto) se prične šolsko leto 1926.-27. s pričetkom novembra t. l. Šola ima dva oddelka. Celoletna šola traja od začetka novembra t. l. do 31. oktobra prih. leta z enomesečnimi počitnicami v avgustu in je prirejena za učence iz vseh krajev Slovenije, ker se v njej poučujejo vsi važni kmetijski predmeti. Še posebno pa je pripravna za učence iz vinorodnih krajev. Zimska šola traja dve zimi po pet mesecev od začetka novembra do konca marca in je namenjena učencem iz nevinorodnih krajev. V bodočem šolskem letu se radi pomanjkanja stanovanj na zavodu ne bo vršil pouk v I. letniku zimske šole, ampak samo v celoletni šoli in v II. letniku zimske šole. Prihodnje leto pa bo odprt zopet I. letnik zimske šole.

Letos se bo sprejelo v zavod do 40 prosilcev celoletne šole. Gojenci uživajo v internatu vso oskrbo in so pod stalnim nadzorstvom vzgojitelja. Na šoli je nekaj nad polovico državnih (brezplačnih) mest, ostalo so privatna (plačujoča) mesta.

Za sprejem na brezplačno mesto lahko prosijo sinovi kmetijskih staršev, ki se izkažejo z uradnim potrdilom, da so sinovi manjših in srednjih posestnikov in kojih starši se zavežejo, da obdrže sina po dovršenem šolanju na domači kmetiji, kajti šola ima namen, da vzgaja dobre, vzgledne kmetijske gospodarje, zato imajo sinovi

kmetijskih staršev, bodoči gospodarji, prednost pred vsemi drugimi prosilci. Vendar lahko za privatno (plačujoče) mesto prosijo tudi prosilci drugih stanov.

Pogoji za sprejem so: starost ne manj kakor 16 let in največ 20 let, moralna neoporečnost, telesno in duševno zdravje in z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Oskrbnina za plačujoče učence znaša do sedaj 400 Din mesečno, a upati je, da se bo predlog ravnateljstva pri kmetijskem ministru upošteval in bo preskrbnina znižana na največ 200 Din. O tem bo ravnateljstvo poročalo v listih takoj, kakor hitro prejme ministrski odlok.

Prošnje za sprejem morajo biti pisane lastnoročno na celo polo, kolkovane s 5 Din ter mora biti priložen kolek za 20 Din za rešitev. Pošljejo se ravnateljstvu državne kmetijske šole na Grmu, p. Novo mesto, najpozneje do 25. septembra t. l. Prošnji je treba priložiti: A) Za privatne (plačujoče) učence: 1.) krstni in rojstni list (kolkovan z 10 Din); 2.) domovnico (kolkovano z 20 Din); 3.) zadnje šolsko izpričevalo (kolkovano s 5 Din); 4.) nprstveno izpričevalo (kolkovano z 10 Din); 5.) zdravniško izpričevalo (kolkovano z 20 Din); 6.) izjavo staršev, oziroma varuha, da so pripravljeni plačevati stroške šolanja (kolkovano z 2 Din). — B) za državne (brezplačne) učence: od 1.) do 5.) kakor pri plačujočih; 6.) izjavo staršev, da ostane prosilec po dovršenju šoli na domačem posestvu in da v nasprotnem slučaju ali v slučaju predčasne zapustitve zavoda povrne državi stroške šolanja (kolkovano z 2 Din); 7.) izkaz premoženja (oziroma ubožno izpričevalo), potrjeno od občinskega, davčnega in župnega urada (kolkovano z 2 Din).

Opozarja se predvsem na to, da še sedaj leži pri ravnateljstvu 12 prošenj za sprejem od prosilcev lanskega leta in da je treba prošnje vložiti čim prej, sicer bo zavod napolnjen in prošnje ne bodo imele uspeha. Ponovno se poudarja, da se bodo letos sprejemali novi učenci samo v letno šolo, da ne bodo imeli prosilci za zimsko

ba in so zarajali veseli mladeniči ter vitke devojke in pritegnili v kolo tudi Viljenico. Kralj pa je molče gledal zabavo, bil je vesel, a vendar mu je ležalo na srcu nekaj težkega, črne slutnje so se ga polastile in globoko se je zamislil.

Med tem je sedel v svojem gradu vitez Manger. Krog njega so stali njegovi hlapci, ki niso bili nič manj hudobni kakor njih gospodar. Na dvorišču pa so se nahajale čete vojščakov, pripravljene k pohodu.

Vitez Manger je govoril: »Dobro si zapomnite, kako sem Vam naročil. Ko pridejo prve zvezde nad Svetovidovo deželo, tedaj napademo. Nihče se nas ne bo nadejal, zato jih bomo lahko premagali. Na vas se zanesem.« Nemo so se mu priklonili hlapci, vedoč, da bo ta noč prinesla bogat plen.

Mogočno solnce je tonilo za gore, nekam žalostno se je potapljalo niže in niže, kakor da se poslavlja zavedno od tega kraja. Že je zavil mrak pokrajino v svojo kopreno. Veselo so v obližju Svetovidovega gradu zaplapolali kresovi in bajno obsevali trato, možnarji so pokali in godba je igrala. Na nebu so se prižgale prve zvezde. Med srebrnimi brezami so se lovile svetle kresnice, izza gozda pa je priplaval svetel mesec. Opojno so duhtele rože, tajinstveno je žuborel potok, v grmu pa je zapel slavec svoj pozdrav prekrasni noči. In še veselejše kakor podnevi, je zdaj zarajalo ljudstvo.

Ob enem izmed kresov je stala Viljenica. Njena postava se je jasno črtala ob ognju, bela obleka je bila ožarijena od plamena, dolgi lasje so ji padali po hrbtu kakor zlato, oči pa so zrle nekam v daljavo.

Kar zadoni iz gozda strahovit krik in preden se je kdo zavedel, je planila iz loga Mangerjeva vojska. Nihče se jih ni nadejal, zato ni imel nihče orožja pri sebi. Tuji vojaki so bili po glavah, ljudje so se branili, kakor so se mogli. Z levno

močjo so se borili, najbolj hrabro pa je udarjal kralj Svetovid. Že neštetokrat ranjen je drvil še vedno dalje, njegov meč je sekal po sovražnikovih glavah.

Ko je sinila prva jutranja zora, je bil grajski travnik prizorišče končanega krvavega boja. Trumoma so v krvi ležali mrtvi kmetje in sovražniki. Vitez Manger se je bil umaknil z ostanki svoje čete. Na stopnišču gradu je sedela vila Dobromila in dramila nezvestno Viljenico.

»Oče, kje je oče?« so bile prve besede, ko se je Viljenica prebudila iz nezvesti.

Opotekajočo je vila Dobromila vedla na travnik, kjer je v zadnjih izdihljajih ležal kralj Svetovid.

»Bog s teboj, Viljenica, bodi srečna!« so dah-nile njegove ustnice. Še en poljub na svetle Viljeničine lase in kralj Svetovid je izdihnil. Viljenica ni prenesla te bolesti. Kakor jagnje je nagnila svojo glavo na očetove prsi in počilo ji je srce.

Tedaj je vila Dobromila pohitela na vrh hriba, kjer je domovala. Pred njo je ležala poražena, zapuščena dežela mrtvega kralja Svetovida. Zaplakala je vila, dvignila je belo roko in zaklicala: »Prekleti oni, ki je pregnal ptice iz teh logov, in trikrat prekleti oni, ki je pomoril naše ljudstvo! Odslej ne boš več rodila, nikdar ne bo tujec vžival tvoje ga sadu. Pogrezni se vsa lepota, odidite ptice in oveni cvetje, ker vašega kralja so umorili!«

Tako je govorila vila. In izginil je kraljevski grad, odletele so ptice, ovenelo je cvetje. In ko je pogledalo solnce izza gore, se je začudilo. Povsod je bilo le pusto kamenje, nikjer lepote in veselja. Tam zadaj pa je prežal mračni Mangerjev grad. Žalostno je zajokalo solnce, potem pa se skrilo za oblake. In od tedaj vlada v oni deželi mrak, žalost in trpljenje.

Zapisała: Franka Lavrenčičeva.

šolo brezpomembnih stroškov in pisarij. Vsak prosilec naj točno navede svoj naslov, zlasti pošto. Natančnejša pojasnila v vseh zadevah daje ravnateljstvo.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Na novosadski blagovni borzi se je v torek, 27. t. m., prodajala (v cenah po 100 kg): pšenica, baška, nova, po 262 Din 50 p do 265 Din; koruza, baška, po 190 do 193 Din 50 p; moka št. <6> po 310 Din; otrobi, baški, po 112 Din.

ŽIVINA. Na živinskem sejmu v Mariboru so v torek, 27. t. m. bile naslednje cene: debeli voli po 7 Din 50 p do 8 Din 25 p za 1 kg žive teže, poldebili po 7 do 7 Din 25 p, plemenski po 6 do 6 Din 50 p; biki za klanje po 5 do 7 Din; klavne krave, debele, po 6 do 6 Din 50 p, plemenske po 4 Din 25 p do 5 Din, klobasarije po 3 do 3 Din 50 p, molzne in breje po 4 Din 25 p do 5 Din 50 p; mlada živina po 6 do 9 Din; meso: govedina po 9 do 19 Din, teletina po 10 do 20 Din, svinjina (sveža) po 10 Din 50 p do 27 Din.

Kratke vesti

— **Vrednost denarja.** Na zagrebški borzi se je v torek, 27. t. m. dobilo: 1 dolar za 56 Din 3 p do 56 Din 33 p, 100 laških lir za 187 Din, 100 francoskih frankov za 144 do 146 Din, 100 avstrijskih šilingov za 799 Din 24 p do 803 Din 24 p, 100 nemških mark za 1349 Din 25 p do 1353 Din 25 p ter 100 češkoslovaških kron za 167 Din.

— **«Ljubljana v jeseni.»** Tako se bo imenovala velika pokrajinska razstava, ki jo priredi letos od 4. do 13. septembra uprava Ljubljanskega velesejma pod pokroviteljstvom Nj. Vel. Kralja Aleksandra. Prireditelj bo obsegala naslednje razstave: avtomobilov, motorjev, koles in potrebščin; radio; higijeno; slovensko upodabljačo umetnost; razstavo psov in konj; vrtnarsko in kmetijsko. Slednja bo obsegala vse panoge našega kmetijskega gospodarstva. — Letošnji velesejem se je sicer vršil v času, ki je bil zelo srečno izbran. Vendar imamo dovolj trdk, ki jim je jenski termin bolj primeren. Na izrecno željo takih trdk bo prireditvi priključena tudi razstava onih trdk, ki pridejo v poštev za jesensko in zimsko sezono. Te dni bodo trdke prejele tozadevne tiskovine. Trdke, ki bi jim tiskovine slučajno ne bile poslone, naj jih zahtevajo od uprave velesejma. Še nepatentirani novi izumi, razstavljeni na tej Pokrajinski razstavi, uživajo pravo prvenstva v smislu §§ 90., 107. in 115. zakona o zaščiti industrijske svojine. Za razstavljalce in obiskovalce so že dosežene iste prevozne ugodnosti, ki so veljale za letošnji velesejem.

— **Olajšanje prevoza vina.** Do sedaj je bilo odrejeno, da je moral vinogradnik, ako je prodal svoj vinski pridelek v večji ali manjši množini in tudi za lastno porabo, dobiti kontrolni list za prevoz vina pri tistem finančnem oddelku, kjer je imel vinograd. Oddaljenost od vinograda do oddelka finančne kontrole je znašala večkrat po 10 in več kilometrov, od stalnega bivališča vinogradnika pa še seveda veliko dalje. Imenom vinogradnikov, da se omogoči lažja prodaja in prevažanje vina, je ptujski okrajni zastop prosil finančno delegacijo v Ljubljani, da izda dovoljenje, da sme vinogradnik pri najbližjem oddelku finančne straže, torej tudi na mestu svojega bivališča, dobiti kontrolni prevoznik list. Tej prošnji je finančna delegacija v Ljubljani ustregla in dovolila, da vinogradniki iz Haloz, ki bivajo ali v Ptuj ali v področju oddelkov finančne kontrole v Ptuj, Sv. Andražu v Halozah, na Ptujski gori in v Poljčanah, smejo pri svojem najbližjem oddelku prijaviti prevoz vina in prejeti kontrolni list. S tem je vinogradnikom zelo olajšana prodaja vina kakor tudi prevoz, odnosno dobava kontrolnega lista, ker ne bo več tolike zamude časa in stroškov, kakor doslej.

DOMAČE NOVOSTI

* **Spomenik vidovdanskim žrtvam.** V Sarajevu nameravajo postaviti spomenik enajstim mučnikom-talcem, ki so jih avstrijske oblasti leta 1914. obesile na Iliđu. Zemski ostanki nesrečnih žrtev bodo prenešeni v skupno grobnico v cerkev svetega Blaža.

* **Obisk češkoslovaških parlamentarev v Beogradu.** V sporazumu s predsednikom obeh zbornic češkoslovaške narodne skupščine je v soboto poslanec dr. Uhlir konferiral z našim poslanikom v Pragi, g. Nešićem, glede potovanja delegacije češkoslovaškega parlamenta v Beograd, ki naj bi vrnila obisk jugoslovenske skupščine v Pragi leta 1922. O programu potovanja se bodo vršila pogajanja z g. Pašićem in predsednikom skupščine Trifkovićem, ki sta že ponovno izrazila željo, da bi mogla pozdraviti v Beogradu zastopnike češkoslovaškega parlamenta. Delegacija češkoslovaškega parlamenta pride v Beograd početkom oktobra.

* **Razpust Orjune v ljubljanski oblasti.** V torek je ljubljanska policija prejela ministrski odlok o razpustu Orjune v ljubljanski oblasti in je svoj nalog takoj izvršila. Izročila je dekret o razpustu Orjune oblastnemu odboru ter provedla zaplenbo imovine. Razpuščen je oblastni odbor Orjune v Ljubljani ter vse krajevne organizacije v ljubljanski oblasti. List «Orjuna» pa bo izhajal še nadalje.

* **Kmetijska družba oproščena pristojbin.** Finančni minister je oprostil Kmetijsko družbo za Slovenijo pristojbin za vse vloge in prošnje na državne oblasti, izvzemši civilnih pravn.

* **Slavnosti v nedeljo 1. avgusta.** To nedeljo se v raznih krajih Slovenije vrši cela vrsta slavnosti in javnih prireditev. V ljubljanski oblasti bo nedvomno najpomembnejša slavnost v gorenjski prestolici, Kranju, kjer odkrijejo spomenik pokojnemu kralju Petru Osvoboditelju. Priprave so velikanske in je za udeležbo prijavljenih veliko število narodnih društev od blizu in daleč. Pričakuje se, da bosta odkritju spomenika prisostvovala tudi kralj in kraljica. — Nadaljnja velika prireditev bo to nedeljo okrogni zlet obmejnih sokolskih društev na Rakeku. Razen tega je napovedanih še več drugih javnih prireditev, deloma sokolskih, deloma gasilskih in ostalih. — V mariborski oblasti pa bo v nedeljo največja slavnost v Mali nedelji pri Ljutomeru, kjer odkrijejo spomenik velikemu rodoljubu dr. Radoslavu Razlagu. Nadalje je tudi v mariborski oblasti napovedanih obilo drugih prireditev. Želimo vsem dober uspeh in dostojen zaključek!

* **Smrtna kosa.** V nedeljo je preminula v Ljubljani gospa Marija Müller-Tausers, soproga železniškega činovnika, lastnica znanega hotela «Lloyd». — V splošni bolnici je umrl dne 25. t. m. g. Franc Zvanut, poštni zvižnik. — V Logu pod Mangartom je umrl v starosti 76 let g. Andrej Černuta, gostilničar in posestnik. — V petek popoldne je v Ljubljani izdihnil po dolgi zavrtni bolezni (jetiki) g. Josip Weiss, strojni stavec «Jutra». Bil je v najlepši moški dobi in splošno priljubljen kot vesten delavec in zvest tovariš. — Iz Laškega nam poročajo, da je v nedeljo dne 25. t. m. popoldne utonil v potoku Lahomnica g. Franc Toplišek, sin posestnika in član lovskega društva. Pogreb blagopokojnika se je vršil v torek dne 27. t. m. ob 15. uri od hiše žalosti na domače pokopališče. — Iz Sv. Petra v Savinjski dolini prejemanje poročilo: Pretečeni teden je preminula v celjski bolnici soproga tukajšnjega progovnega nadziralca gospa Manfreda, v starosti 49 let. Pokojna je bila dobra soproga in navdušena narodnjakinja. — Pokojnikom bodi lahka zemlja, preostalim naše sožalje!

* **Smrt v tujini.** Kakor javljajo newyorški listi, je dne 3. julija v Orange Lake utonil naš rojak Silvester Pretnar. Prikopanju ga je vrtinec po-

tegnil pod vodo in ga ni bilo mogoče rešiti. Ponesrečenec se je šele pred petimi meseci poročil. Rodom je bil iz Gorenje Dobrave pri Podnartu. V Ameriko je prišel pred petimi leti.

* **Škoda po povodnjah v naši državi.** Po podatkih, ki so zbrani v ministrstvu za kmetijstvo, znaša škoda, ki so jo povzročile poplave, preko dve milijardi dinarjev. A vsi podatki še vedno niso zbrani in tako se veruje, da bo celokupna vsota dosegla tri milijarde dinarjev. Zaradi tega je vlada v zelo težki situaciji, ker ne ve, odkod naj vzame tako ogromno vsoto za pomoč poplavljenecem. Pričela je štediti pri uradništvu, kateremu prikrajša draginjske doklade. S temi prikrajšanji upa tekom treh mesecev prištediti okrog pol milijarde dinarjev. Nadalje je predsednik vlade Uzunović naročil ministrom, naj tudi oni štedijo s tem, da se omejijo na najnižje izdatke v svojih ministrstvih. S tem je sicer res pokazane nekaj dobre volje za štednjo. Toda zakaj se denar ne vzame tudi tam, kjer je dokazano, da je bil ugrabljen od države. Anketni odbor, ki ima proučevati korupcijske afere, je odšel na počitnice, in medtem mirno počivajo gnusne zadeve raznih magnatov, o katerih se vé, da so ogoljufali državo za silne milijone, pa si še nadalje mirno manejo roke, dočim ljudstvo obupuje!

* **Pri Rugovu zaradi poplave utonilo nad 100 oseb.** Po vestih iz Beograda je pri Rugovu, kjer se je utrgal oblak, ponesrečilo vsled poplave nad 100 oseb. Silno narasli hudourniki so jih odnesli z barakami vred, v katerih so prenočevali. Doslej so našli trupla 48 ponesrečencev.

* **Zdrav mož utonil, bolna žena se rešila.** V Sisku in okolici so vode v zadnjem času vsled neprestanega deževja močno narasle ter poplavile vso okolico. Seljak Nikola Grilec iz Odre, ki je na vozu peljal iz bolnice svojo ženo, je zavozil v globčino. Mož in konji so utonili, bolna žena pa se je srečno rešila iz vode.

* **Požar.** Iz Poljanske doline nam poročajo: V noči od petka na soboto je okrog polnoči izbruhnil požar v mežnariji pri Sv. Križu, kjer je podružnica župnije Poljane, spadajoča v Srednjo vas. Pogorel je hlev in podstrešje hiše. V mežnariji sedaj gospodari vdova z dvema hčerama in sinom, ki opravlja posle cerkovnika. Notranje hišne prostore so zabranili ognju ljudje, ki so prihiteli iz bližnjih vasi na pomoč. Vendar ima družina veliko škodo, ker sta zgoreli dve govedi, dva prašiča in okrog 20 glav perutnine. Še hujše je pa to, da se je domača hčerka pri reševanju silno hudo opekla na rokah in nogah ter se bo morala zdraviti vsaj dva ali tri mesece. Kako je nastal ogenj, se ne ve, a domneva se, da najbrž po kaki iskri pri spravljanju pepela. Zopet nauk, da ni nikdar dosti previdnosti. Zavarovanje je v primeri s škodo zelo nizko, kar je zopet svarilo za naše ljudi, da naj uredijo zavarovalnino po novih razmerah.

* **Tudi taki gospodje agitirajo zoper «Domovino».** Iz fare št. Lamberta nad Savo nam pišejo: Tudi naš župni upravitelj g. Cuderman je hud nasprotnik «Domovine» in agitira proti njej, če tudi ji ne more nič slabega očitat. Toda farani se mu samo smejimo, odkar smo doznali, da je pred ljubljanskim deželnim sodiščem bilo prejšnji petek dokazano, da je g. Cuderman bil zasačen v goreči ljubezni z gospo Julko. Stara resnica je, da smo pod kožo vsi krvavi, toda tisti, ki imajo bruno v očeh, naj ne iščejo pezdin pri drugih, kakor pravi Sveto pismo.

* **Opozarjamo na oglas otvoritve zobnega ateljeja J. Kovač.**

* **Odhod veteranov v Ameriko.** Ameriški konzulat v Zagrebu nam sporoča: Ameriška vlada želi olajšati odhod v Zedinjene države vsem onim osebam, ki so služile za časa vojne v vojski ali mornarici Zedinjenih držav. Take osebe, imeno-

vane veterani, bodo imele do 26. maja 1927. pravico do brezplačnega vizuma, dočim bodo za žene in nedorasle otroke morale plačati predpisane pristojbine. Vsak veteran bo moral dokazati, da je služil v vojski ali mornarici v Zedinjenih državah v času med 5. aprilom 1917. in 12. novembrom 1918. ter da je bil častno odpuščen iz ameriške vojske, odnosno mornarice. Vsa podrobna navodila daje ameriški konzulat v Zagrebu.

* **Uboj v Limbušu pri Mariboru.** V nedeljo je bilo v Limbušu pri Mariboru tako zvano žegnaje. Pri takih prilikah seveda teče vino na veliko in ni čuda, ako se ljudski duhovi razgrejejo in razburijo. Tako se je godilo tudi delavcema Antonu Lipniku in Antonu Sagadinu, ki sta popivala v Bistrici pri Limbušu. Dasi sicer dobra prijatelja, sta se v vinskem razpoloženju sprla. Na potu domov se je med obema razvil pretep, med katerim je Lipnik zasadel svoj nož Sagadinu v srce, tako da se je ta na mestu zgrudil mrtev. Ubijalec se je šele sedaj streznil, a bilo je že prepozno. Boječ se posledic za svoje nepremišljeno dejanje, je Lipnik takoj zbežal in ga doslej še niso našli. Nekateri celo domnevajo, da je skočil v Dravo in izvršil samomor.

* **«Brezalkoholna Produkcija», Ljubljana.** Poljanski nasip 10/7, pošlje vsakemu naročniku «Domovine» zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj; ne bo Vam žal!

* **Loterijo «Knjigarne Vera», ki je združena s prodajo slike «Kmeti svetnika» ali «Slovenskega sv. Izidorja», je ministrtvo za kmetijstvo odobrilo z odlokom št. 26.378-I, z dne 29. junija t. l. Kakor znano, ima ta loterija več srebrnih in zlatih ur za dobitke.**

* **Na povratku iz 11letnega ruskega ujetništva.** Preteklo nedeljo sta se vrnila iz Rusije vojna ujetnika Teodor Maodoš, doma iz Medaka v Liki, in Stojan Toruntaš, doma iz Čermčena pri Sarajevu. Maodoš je bil ujet leta 1915. ter se največ nahajal v Astrahanu. Poruntaš pa je padel v roke ruske vojske leta 1916. in je preživel največ časa v Mandžuriji na kitajski meji. Oba sta bila tudi leta 1918. srbska dobrovoljca, prvi je bil celo v Dobrudži težko ranjen. V Jekaterinoslavu se je poročil z neko Rusinjo, katero je pripeljal skupno s sinčkom v svojo staro domovino. Oba sta pravila, da je še veliko naših ujetnikov v Sibiriji.

* **Nabirali sta darove za — rusko carico.** Te dni je hodila po Zagrebu okrog uglednih rodbin, raznih uradov in konzulatov neka mlada dama s polo za nabiranje milodarov. Predstavljala se je kot sorodnica nekega bivšega adjutanta ruskega carja Nikolaja ter zbiralala milodare za bodočo rusko carico, ki se nahaja v inozemstvu in katere ime mora ostati iz političnih razlogov strogo tajno. Ginljivo je pripovedovala mlada dama, v kaki bedi živi njeno «Veličanstvo». Trdila je, da je organizirana akcija za nabiranje milodarov za bodočo «carico» po vseh državah, kjer žive tako zvani «caristi». Dama je imela povsod uspeh, ker ima jako simpatičen nastop. Samo na ameriškem konzulatu so jo nadržali in odpravili praznih rok. Kmalu nato je bila aretirana. Na policiji je izjavila, da se zove Jelena Mustafina ter da živi njen mož, bivši ruski general, sedaj v Ljubljani. Kar se tiče nabiranja milodarov, je izjavila, da so je dogovorila z eno svojih prijateljic, Lidijo Šišmanovo, da sta nabirali te milodare druga za drugo. Policija je aretirala tudi Lidijo Šišmanovo. Ker preganjajo slednjo ljubljanske oblasti zaradi nekih sleparij, jo pošlje zagrebška policija v Ljubljano.

* **Nabiralec milodarov za sv. Antona.** Ključavničarski pomočnik Franc Mlakar, rodом Slovenec, je delal lansko leto v Bosni. Ko je izvedel, da nameravajo zidati v Olovu novo cerkev, mu je šinila v glavo misel, da bi lahko zaslužil brez dela lep denar in jel je nabirati po deželi prispevke za cerkev sv. Antona v Olovu. Tako je srečno prepotoval ves prnjavorski, drventski in banjaluški okraj. In nabral je lepe vsote. Vaški župani so mu pritiskali na nabiralno polo občinske žige ter priporočali akcijo svojim občanom. Da je laže izvaljal večje vsote, je pripisaval posameznim zneskom ničle. Končno ga je dohitela

usoda. Na nesrečo se je zagledal v Trnu v neko dekle, zaradi česar se je v selu nekoliko predolgo mudil. Ker je ponujal dekletu svojo ljubezen, je vzbudil jezo in ljubosumnost enega njenih prejšnjih oboževalcev, ki je opozoril nanj orožnike. Izročen je sodišču.

* Zlatnike v Zlatorog-terpentinovem milu so našli: Ana Vidič, Poljšice, p. Podnart; Ana Žaman, vas Grinovec, p. Žužemperk; Anica Hafner, Glince 10, p. St. Vid; Ana Gombec, Čankova; Ana Hernet, Maribor; Ana Colnar, Cikava pri Novem mestu; Ana Burger, Polica pri Višnji gori; Ana Kramer, Kapele 5, Brežice ob Savi; Antonija Fischer, Zagreb, Ilica 40; Julijana Golubičič, Zagreb, Ilica 40; Černomerec 47 a; Marijana Šintiča, Sisak; Justina Turk, Karlovac; Antonija Pongarayler, Ravna gora; Neža Stanfel, Lokve, p. Delnice.

* Lastnega očeta je hotel zaklati. Posestnik Stefan Ručnov v Mirkovcih je okopalval te dni pri enem svojih sosedov koruzo in je pri njem tudi spal. Ponoči se je splazil v izbo njegov sin Lazo, ga zgrabil z eno roko za vrat, z drugo mu je pa potisnil v goltanec kuhinjski nož. Na očetov krik se je v isti izbi spavajoči sosed prebudil ter skočil iz postelje, da bi videl, kaj se je pripetilo. Lazo se je zbal in pobegnil. Kljub temu sta ga njegov oče in sosed spoznala. Prijavila sta ga orožnikom, katerim je izjavil, da je hotel očeta umoriti, ker je oče zadnje dni parkrat dejal, da bi posestvo prodal.

SOKOLSTVO

OB PETNAJSTLETNICI SREDIŠKEGA SOKOLA (1911—1926).

Z radostjo in ponosom se spominja letos, ob 15letnici središkega Sokola, vsak njegov član onih dni, ko so danes deloma že pokojni središki bratje zvlili skromno gnezdo, iz katerega je poletel v smelem poletu središki Sokol v solnčne višine za takrat še daljnimi cilji sokolske ideje. Bili so to veliki in solnčni dnevi: veliki po oni težki in mučni dobi, ko je bila vkovana moč in sila našega naroda v železne sponke avstrijskega nasilja; svetli po slavni borbi, ki jo je bil naš narod za svoje pravice. Središki narodnjaki so stali v tem boju vedno v prvih vrstah.

Z radostjo in ponosom nam sili spomin nazaj na dan, ko se je zbral cvet srediških narodnjakov, ogret od prvih žarkov oznanjajoče se svobode, v posebni sobici gostilne Zidarič, k ustanovnemu zboru Sokolskega društva. Bilo je to dne 22. vinotoka leta 1911. Srečko Dogša, prvi starosta, Franc Šala, podstarosta, Stanislav Dogša, Matija Ivanuša, Ivan Kolarič, Josip Sinko, Jakob Klemenčič, danes že vsi pokojni, nadalje Rup, Borko, Julij Borko, Stanko Grivec, Ljudevit Musesek, Anton Kolarič, Matej Veselko, Jakob Zdravec, Josip Zidarič in Franjo Kočvar, sedanjí dolgoletni starosta, to so imena ustanovnikov središkega Sokola.

Ze davno prej je bil ustanovljen Sokol v Varaždinu (l. 1877.), mnogo prej Sokol v Ormožu. V njih kolo stopi še središki, rame ob ramenu z njimi se poda v težko borbo; v borbi sklene z njimi čvrste vezi bratske vzajemnosti. V zgodovini središkega trga kot obmejnega kraja na bivši granici avstro-madžarski, je očitno obeležena nota slovensko-hrvatske vzajemnosti. Vsi naši starejši širši in ožji rojaki s Stankom Vrazom vred so se izsolali na Hrvaškem. Ta vzajemnost z brati Hrvati, nekaka predhodnica jugoslovenske narodne misli, prihaja vedno znova do jasnega izraza tudi v petnajstletni zgodovini središkega Sokola, ki je, na pragu hrvatskih domov, že od nekdaj občutil vso prisrčno in iskreno ljubav bratskih hrvatskih src.

Na to pobratimstvo je gledala z vso strogostjo nasilna avstrijska oblast in ga zatirala, kjer je le mogla. Tu naj bo omenjena samo ena epizoda iz dolge vrste narodnih bojev.

Na dan 10. rujna 1905. priredi varaždinski in ljutomerski Sokol javni nastop v Ormožu na svečanosti ormoške Citalnice. Ormoški in ptujski nemčurji ukrenje vse, da preprečijo to narodno slavo. Uspela je njihova intervencija v Gradcu in nastop je bil prepovedan. Zaradi tega pošlje Murski Sokol delegacijo na Dunaj, da vloži protest pri avstrijski vladi. Delegacija s svojim protestom uspe, nastop Sokolov v Ormožu se dovoli. Varaždinski Sokol koraka čez Vihico proti Ormožu in hoče čez dravski most v četverstopih v mesto. Okrajni glavar ga ustavi na mostu in mu zabrani pohod v mesto. Hrvatje se ne dajo odpraviti. Pride do ogorčenih protestov in celo do spopada. Viharne demonstracije z obeh bregov Drave. Na eni strani bratje Hrvati, na drugi strani množica Slovencev, v sredi na mostu eksponent avstrijske oblasti s številnimi orožniki. Z bajoneti so hoteli preprečiti hrvatsko-slovensko bratstvo. Končno vendar dovoli okrajni glavar vhod v mesto, toda ne v krojih. Sokoli

so morali čepice skiniti, zastavo zviti, surke zapeti, da se ne bi videla rdeča srajca, ki je bodla v oči narodne renegade. Obhod po mestu so prepovedali, sokolska telovadba in cela narodna svečanost pa je vendar krasno uspela.

Na tej slavnosti številno navzoči Središčani, ogorčeni nad takim nasiljem, sklenejo ustanoviti Sokola v Središču. V drugi polovici srpnja leta 1911. se že vrši v Središču zlet Celjske sokolske župe. Od takrat naprej se vršijo vsako leto javni nastopi, na katere redno prihitijo tudi sosedna društva; med njimi nikdar ne manjka Hrvatov. Istotako se udeležujejo središki Sokoli vseh javnih vežb in zletov, zdaj v večjem, zdaj v manjšem številu ter sodelujejo pri številnih narodnih slavnostih in nastopih sosednih društev.

Zadnji pohod srediških Sokolov pred dolgimi črnimi dnevi svetovne vojne je bil v Ruše na prvi zlet Mariborske sokolske župe dne 29. junija 1914. Sredi te slavnosti se raznese glas o sarajevskem atentatu. Sokoli so se razleteli iz Ruš s težkimi slutnjami v svojih srcih. Kmalu nato oznanijo prvi strel svetovno vojno. Vojne strahote začnejo, ranjena so sokolska krila, razpetena je središka sokolska jata. Starosta središkega Sokola br. Srečka Dogša odženejo orožniki v Gradec v ječo, kmalu za njim kapelnika sokolske godbe br. Fr. Serajnika. Brat Srečko Dogša umre po dolgem trpljenju v graških ječah in še danes trohni njegovo truplo v tujini in čaka, da ga prenesemo v domačo grudo; br. Stanislav Dogša, br. Dečko, medicenec, izborni telovadeč, in še nebroj drugih pa je ostalo na bojnih poljanah.

Pride leto 1918., prevrat, osvobodjenje, Jugoslavija. Po dolgih letih se najdejo oni, ki jim je prizanesla usoda, doma v bratskem kolu in pri skupnem delu na sokolski njivi. Središki Sokol se vzdigne znova k zmagovalnemu poletu v novo življenje. V svojo domovini se naglo širi sokolsko društvo v Središču; nikdo več ne more ustaviti Sokolu poleta!

Na Vidov dan leta 1921. se je izvršilo slovesno polaganje temeljnega kamena za Sokolski dom. Največ zaslug za zgradbo ima br. dr. Tavčar. Danes stoji središki Sokolski dom ves med cvetjem in zelenjem, pomosna stavba sredi trga. Žarišče vsega našega kulturnega in družabnega življenja. V svojem lepem gnezdu zdaj jača središki Sokol svoje mlade borce in jih pripravlja ponovno za boj, da izvojuje končno zmago nad vsem onim, kar je ostalo in se še pojavlja mračnega, neiskrenega, nedoslednega in nesokolskega v našem lepem, ponosnem in dragem Središču. Brat starosta, bratje in sestre, ob petnajsti obletnici Vašega društva: sokolski Zdravo!

F. R.

ZDRAVSTVO

NEGOVANJE OČESA.

Oko je verno zrcalo zdravstvenega stanja in je udeleženo pri vseh starostnih izpremembah, nadalje pri podedovanih in nalezljivih boleznih človeka. Starostne izpremembe vplivajo na oko zlasti pri tistih, ki niso znali živeti redno, higijenskim predpisom odgovarjajoče življenje. Kot vzroki očesnih bolezni nastopajo često nalezljive bolezni, kakor škrlatinka, difterija, afekcije nosu in zoboboli. Resne očesne izpremembe so tudi posledica sifilide in tuberkuloze. Bolezni žil, krvi in živčnega sistema spoznaš po značilnih reakcijah očesa. Zelo tesne zveze obstajajo končno med afekcijami kože in afekcijami očesa.

Ne smemo zapostavljati podedovanih faktorjev pri očesnih boleznih. Kratkovidnost, ki je zelo razširjena očesna bolezen, n. pr. je v dobri meri posledica podedovanja. S primerno higijeno se lahko pravočasno ubranimo raznih očesnih obolenosti.

Higijena zdravega očesa je preprosta: Izogibajmo se prostorov, kjer se zbirajo množice, izogibajmo se zlasti očesno bolnih ljudi, ako so te bolezni nevarnega, nalezljivega značaja. Izogibajmo se prašnih potov, temnih prostorov in vlažnih soban, nadalje prostorov s strupenimi plini in dimom. Pijmo zmerno, kajenje omejimo, živimo po predpisih, dovoljujoč telesu solnčno luč in zrak.

Umetna razsvetljava bodi stalna in zadostna. Ne sme se izpreminjati in ne sme postati žgoča. Priporočljivo je, obdati umetno razsvetlavo, zlasti električno luč s kakim prozornim, zelenobarvnim steklom, da raztresemo na ta način jakost razsvetljave.

Nadalje je treba preprečiti, da zadene luč oči. Očesno delo, ki prekorači 10 ur na dan, je škodljivo. Kratkovidnost in dalekovidnost, zlasti pri

starejših ljudeh, odpravljamo z navadnimi tečami, ki nam jih predpisuje zdravnik.

Osebe, ki morajo živeti skupaj z bolnikom, ki boluje na očesni bolezni, se morajo izogibati bolnika ter ne smejo uporabljati njegovega posteljnega perila ali njegovih rut. Zlasti je treba opozoriti na veliko razvado otrok, da si mencajo oči, ne da bi si prej umili roke. Tudi z rokavicami ne smemo dregati v očesa.

Očesno bolni morajo živeti strogo po zdravstvenih predpisih. Paziti morajo na čistost obraza in rok. Lasje ne smejo padati na oči. Hrana bodi zadostna, toda ne preobilna, predvsem pa raznovrstna. Paziti je na zelenjavo in sadje. Za vse očesne bolezni predpisuje higijena mnogo zraka in obilo gibanja. Umesten je tudi notranji, duševni mir in nerazburljivost.

Tudi pri najmanjši očesni obolenosti treba k zdravniku, da ugotovi vrsto bolezni ter predpiše potrebna zdravila. Ako se pravočasno obrnemo na zdravnika, se morda rešimo težke nevarnosti.

KAKO SE VARUJEŠ INFLUENCE.

Da se varuješ influence, upoštevaj naslednjih deset zapovedi:

- 1.) Zjutraj si izperi zobe, usta in grlo z lahno rdečo raztopino hipermangan-kislega kalija. Uporabljalj mlačno vodo.
- 2.) Na cesti, v vlaku, na cestni železnici, sploh kjer je mnogo ljudi, malo govori. Morda drži pri govorjenju robcu pred usti.
- 3.) Na stanovanju, v pisarni in sploh, kjer dalje časa bivaš, skrbi za dober zrak. S strankami, s katerimi imaš opravka, ne pridi preblizu skupaj.
- 4.) Pred obedom si umij roke, izperi usta, rabi lastno jedilno orodje in ne pij iz tujih kozarcev.
- 5.) Mnogo se giblji v svežem zraku. Ob lepem vremenu poišči solnčni kraj. Ob hladnejšem vremenu se toplo obleci in varuj noge pred mokroto.
- 6.) Ogiblji se zaprtih prostorov, v katerih ljudje po več ur dihaajo in kašljajo.
- 7.) Javnih telefonov, zlasti v kavarnah in hotelih, ne uporabljaj, ali pa vsaj očisti govornico ponvico z robcem.
- 8.) Ne nastavljalj se pri blagajnah, posebno ne ob vlažnem vremenu. Zelo se varuj okužitve pri briveh. Kadar imaš opravke z bankovci, si večkrat čez dan umij roke.
- 9.) Če si se prehladil, pojdi po možnosti takoj v posteljo. Uživaj ruski ali lipov čaj, da se obvaruješ razvitka bolezni.
- 10.) Preden greš spat, si kakor zjutraj izperi usta, zobe in grlo. Namesto hipermanganove raztopine lahko vzameš dveodstotno vodikovo superoksid-raztopino.

ZAKAJ NASTANE PLEŠA.

Znano je, da so pred plešo ženske mnogo bolj obvarovane nego moški. Znaki staranja se pri ženskah poleg osivelih las kažejo samo v tem, da postanejo lasje mnogo tanjši.

Na vse mogoče načine so skušali vse te razlike razložiti in še najbolj jih je zadovoljila razlaga, da so temu vzrok gotove žleze, ki ne morejo več toliko izločevati kakor bi morale. Brez dvoma so ženske zaradi tega pred plešo bolj obvarovane nego moški, ker posvečajo neprimerno večjo pažnjo negi svojih las kakor moški. Poleg tega pa prideta v poštev še dva druga vzroka. Ženska koža je na glavi mnogo debelejša od moške in ima več podkožne masčobe. Dalje vpliva pa tudi dolžina las na to, ker povzročajo daljši lasje večjo dražljivost v lasni korenini. Da se pleša more podedovati, je pa samo deloma resnično.

V zadnjem času so dognali, da je mnogo odvisno od tega, ali se koža na glavi tesno prilaga črepinji ali ne, ker se pri tesnem prilaganju laže dovaja hrana lasem. Slednjič pa vplivajo na plešo tudi še prhaji, ki se tvorijo med lasmi in ovirajo rast, ako jih ne očistimo, ter preveliko izločevanje lojnih žlez, kar zelo omebuje lasne in s tem povzroči, da so mnogo krajši, kakor bi bili sicer.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

NAŠE BOHINJSKE PLANINE.

Na planini Uskovnici, v juliju.

Premalo še poznajo naši letoviščarji krasoto Gorenjske. Sedaj, v dobi počitnic, pač marsikdo razmišlja, kje bi našel miren kotiček za oddih. A za ljubitelja narave in blagodejnega miru pač po mojem mnenju ni lepšega kraja, kakor je bohinjski kot. Naj vam danes nekoliko opišem bohinjske planine Uskovnico, ki je podrobneje znana le našim turistom, ki hodijo preko nje na mogočni Triglav.

Izstopiš na železniški postaji na Bohinjski Bistrici in kreneš po lepi cesti nad vasjo Bitnje proti vasi Jereki, dalje skozi vas Čejnico proti Srednji vasi, dokoder imaš poldrugo uro hoda, ali pa že na Bitenskem mostu takoj zaviješ na levo nekoliko navkreber preko hriba Jovnice in korakaš dalje čez senožeti. Kmalu se ti odpre krasen pogled na vso zgornjo Bohinjsko dolino. Ogleduješ tri lepe v zelenje zavite vasi z belimi hišami! Na desno je Čejnica, na levo Studor, pod skalnatim hribom pa Srednja vas.

Ko te dovede korak v Srednjo vas, kreneš k znanemu gostilničarju Brcetu, ki te bo dobro postregel in ti rade volje dal tudi potrebna pojasnila, če se želiš za par dni utaboriti sam ali z družinico na planini Uskovnici, ki se dviga tik nad Srednjo vasjo. Nabašeš si torej nahrbtnik in kreneš navkreber. Po dveh urah hoda si na planini, ki je prav za prav velika hribska ravan, posuta z ljubkimi belimi hišicami, tako zvanimi stanovi. Te hišice služijo v poletnem času za bivališče gospodarjem ali njihovim svojcem in planšarjem, ki opravljajo živino. Letos je gori 22 «majerjev», odnosno «majeric», večinoma sami mladi fantje in dekleta; izjema med njimi je le krepki očanec Janez Oblak, ki je navzlic svojim 70 letom še vedno čvrst in raven kot jelka. Stanovi so skromni in lični. V veži, ki služi tudi za kuhinjo, se nahaja ognjišče, nad katerim vedno visi bakren kotel. Na desno je lepa sobica za majerja, odnosno za majerico, na levo pa je shramba za mleko, živila, posodo itd. Vseh stanov je na Uskovnici 28, poleg vsakega se v razdalji kakih 30 korakov nahaja večja staja za živino in krmo in ob vsakem stanu je vodnjak, v katerega se steka kapnica, ki jo rabijo za kuho in umivanje. Za pitno vodo pa je v bližini dober studenec, ki se nateka v veliko betonirano in čisto korito, kjer se lahko napaja tudi živina.

Vsi stanovi so v notranjosti prav čedni, a menim, da je najlepši vsekakor Prežljevič, v katerem gospodinja lepa in pridna Francka, ki vedno in vedno briše in pomiva, da se vse sveti. Zelo srčkan je tudi Jeromov stan, ki je ves prenovljen, ima velika okna, je znotraj lepo opremljen in opremljen s snažnim pohištvo. Miza je vedno pogrnjena z domačim prtom in na sredi stoji vedno kozarec s šopkom planinskih rož, ki jih pridno nabira in zaliva neugnana Jeromova Jerica. Prav lična sta tudi stanova Hkavčev in Podlipnikov, a tudi ostali stanovi so vsi prav prikladni, samo da imajo nekateri premajhna okna.

Prilično sredi te planinske vasi se nahaja sirarna mlekarke zadruga v Srednji vasi. Tu se zbira z vse Uskovnice prinešeno mleko v dnevni množini okrog 500 litrov, iz katerega izdeluje sirar Ivan Zupan dnevno okrog 40 do 45 kg izvrstnega sira ter okrog 20 kg skute. Letno se producira na Uskovnici, Praportnici in Kruščici okrog 180 velikih hlebov sira, ki ga od mlekarke zadruga sprejema g. Franc Žmitek, trgovec s sirom in deželni pridelki na Bohinjski Bistrici, ter ga razpečava širom naše domovine, a tudi preko državnih mej. V odboru mlekarke zadruga delujejo sami trdni in ugledni domači posestniki.

Molznih krav je letos na Uskovnici okrog 110, nadalje okrog 50 telet, 20 konj in nad 100 ovac. Veselo je življenje na planini zlasti jutraj, ko odhaja živina na više ležečo planino Kruščico in ko se pastirice z ukanjem zovejo, da odidejo

skupno za živino. In enako je zvečer, ko se živina zopet vrača v stajo. To je zvonkljanja in mukanja, pa vriskanja fantov in deklet! Živina se lepo razvrsti pred stajo in mirno čaka, da se odpro vrata na dvorišče, kjer potem navadno dobi vsaka žival prgišče soli.

Najživahnejše je zvečer okrog osme ure tam pri sirarni, kamor donašajo dekleta namolzeno mleko in čebljajo, da je veselje. Mleko sprejema sirar Zupan, ga pretehta na tehtnici, vpiše količino, nakar ga še enkrat prečisti in vlije v velik bakren kotel. Mož se dobro razume na svoj posel, red in zmožnost povsod pričata, da je na svojem mestu.

Skoro sem pozabil povedati, da Uskovnica leži 1138 metrov nad morjem in je nekako predgorje očaka Triglava. Ob lepem vremenu je prekrasen razgled na gorske velikane, predvsem na Mišljski vrh (2350 metrov), Jošo (2275), Draški vrh (2243), Viševnik (2050), v katerih ozadju kraljuje sivi Triglav. Na drugi strani pa vidiš Črno prst, Bogatin, Komarčo in še ostali venec gorskih vrhov. Razume se, da se z Uskovnice nudijo lepi kratki sprehodi. Skoraj po ravnem prideš na planino Praprotnico (1212), na Kruščico (1438), na Rudno polje k lovski koči (1340), na Mrzli studenec (1214) ter dalje na Koprivnik in Gorjuše. Ako pa hočeš kreniti malo više, se podaš na Velo polje k Vodnikovim koči (1693) ali na Aleksandrov dom (2404), na Kredarico (2515) in končno na Triglav (2863). Če pa se ti zopet zahoče doline, lahko kreneš navzdol, kjer v dolini počiva smaragdno zeleno Bohinjsko jezero.

Skratka, kdor hoče mir, sveži planinski zrak, zdravo mleko, pošteno družbo, planinskih domačinov, kdor se hoče duševno in telesno okrepiti, naj gre na planino Uskovnico, ki je po mojem mnenju eno najsrečnejših planinskih iztočič na našem prelepem Gorenjskem.

I. R.

JESENIŠKI GLASOVI.

Jesenice, 20. julija 1926.

Preteklo nedeljo je naše Sokolsko društvo imelo običajni letni javni nastop. Vsa prireditelja je pač v čast našemu Sokolu. Nastopili so vsi oddelki in vse telovadne točke so se izvajale brezhibno. Posebno pa so ugajale krasne skupinske vaje šestnajststotice. Po javni telovadbi so prikorakali na telovadišče vsi oddelki in je imel društveni starosta br. dr. Obersnel iskren nagovor. Poudarjal je, da pravo sokolsko delo vodi ves naš narod telesno k zdravju in lepoti, nprstveno in duševno k plemenitosti in ljubezni do domovine. Ob zaključku njegovega govora so vsi oddelki zaklicali «Zdravo» domovini in njenemu najvišjemu predstavniku kralju, sokolska godba pa je zaigrala državno himno.

Nato je br. Karorsa tekmovalni vrsti, ki je na vsesokolskem zletu v Pragi dosegla častno mesto, izročil krasen venec, s primernim nagovorom. Ob zvokih sokolske koračnice se je zaključila krasno uspešna javna telovadba. Nato pa se je razvila na veseličnem prostoru dostojna, sokolskega imena vredna ljudska veselica, pri kateri je sokolska godba pod vodstvom br. Hudeta neumorno svirala. Bil je zopet lep sokolski dan!

Pretekli teden smo pokopali Miha Čopa, po domače Razingarja. Bil je to stara in poštena jeseniška korenina, kakršnih najdemo le še malo. Dopolnil je 87 let. Dobro je pomnil tiste čase, ko so bile Jesenice še majhna vas in so še furmani furali skozi savsko dolino proti Kranjski gori čez Koren in so se ustavljali in krepčali v kmečki gostilni pri Razingarja na Jesenicah. Bodi vrlu mu možu in poštenjaku ohranjen blag spomin!

Na poti v službo se je v nedeljo mrtev zgrudil tovarniški delavec 70letni Fran Tušar. Opravljaj je službo čuvaja. Res žalostno, da na ta način odhajajo onemogli in izžeti delavci s sveta! Poštenjaku, ki je vse življenje žrtvoval naporu delu, bodi blag spomin in zemlja lahka!

Dobro so se odrezali naši jeseniški fantje pri zadnjem naboru. Od 97 vabljenih so jih potrdili 41, torej malo manj kakor polovico. Od 12 rov-

tarskih fantov so jih kar 8 «ruknil». Sedaj je zopet potihnilo razposajeno križanje in prepevanje. Jeseničan.

PISMO GORENJSKEGA TONETA.

Ježica, 25. julija 1926.

Jano zadno nedelo sm jo mahnu prke naš' gorensk' stran'. Ukol desete ure dopone sm pršu ravn' k jan cerkvi. Pa sm kt krstjan stopu notr, da bom pr svet maš. Narpred je bva pridga in ta se mi je tko dopadva, da jo vam, bravei, ukračkem poročam. Tori gospod fajmešter sa približn tko govoril:

«Prelub v Kristusu! Sveto spovd imama zato, da odvežemo butaro sojeh grehu. Tud' jaz mam vedn' ublegano spovdnico, pa le b'l nd žensk. Pa kva se m vse spovdujejo! Jana tož, da je nenin mož pjanc. Druga, da ta in ta bere liberalne cajtenge. Znov treka: ta fant hod za to in to punco. — Svojeh grehu pa pred nobena taka ne pove, da jo morm čist na trd prjet. Pa še taket se hoče kar lepa nardit in ven zmazat. Tori, prlube ženske, spovd ni zato, de b' se druge ldi hodiv upravljat, ampak da usak pove le soje grehe in se jih skesa, pa tud pubolša! Zatori, ženske, na smete bt tko jezične in upravljlive, pa vas ne boje vaš može tepl. Pa tud ne smete bt tko sivne, de b' vedn ve oblegale spovdnice. Dejte prastar tud možakm! Saj tko še k spovd na morjo prit, ke ve zmeram stojete pr spovdnicah!

Iz srea b' želu, de b' moje besede padle na rodovitno tla in tud obrodile stutern sad. Amen!

Ta pridga se je mjan zvu dopadva, kt se bo, mislm, tud usem možkm. To je res prava božja in podučna beseda.

IZ SREDIŠKE OKOLICE.

Obrež pri Središču, sredi julija 1926.

Pri nas je močno deževje v zadnjem času napravilo veliko škodo na polju in pokazalo se je tokrat zopet, da ni pravilno vedno samo čakati na božjo pomoč, temveč da je edino pravilno geslo: Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal. V krajih, nizko ležečih, kakor so naši v spodnjem delu ormoškega okraja, je nujno potrebno, da se rodovitno polje zavaruje kolikor mogoče od poplave s tem, da se zgradijo potokom, v kolikor tečejo čez polja, primerni nasipi.

V tem pogledu pa se stori pri nas mnogo premalo. Od današnje «seljaške» vlade, ki je v teku enega leta itak privedla državo že na rob gospodarske propasti, ni pričakovati nobene pomoči. Čeravno sedi v tej vladi tudi g. Pucelj kot minister za kmetijstvo in vodo, je ta vlada za slovenski narod prava mačeha. Edino sredstvo za nas je samopomoč: kmetje sami bomo morali začeti resno misliti na drenažiranje naših travnikov, na kanaliziranje našega polja in skrbno paziti na to, da bodo vsi naši jarki in potoki vedno očiščeni, ker drugače voda nima odtoka.

Zadnje poplave pri nas so zopet pokazale — in to treba javno ugotoviti —, da voda naših njiv na Grabljenskem in v Trnju ne bi nikdar poplavlila, ako bi bila potoka Strakovinščica in Črnc v redu očiščena. Ker pa to ni bilo, sta se razlila oba potoka čez naše njive in krompir je bil pod vodo, da sedaj gnije, požeto žito in ječmen pa smo lovili po iz vode, da smo bredli do kolen po blatu in vodi. Vse to radi malomarnosti nekaterih posestnikov, posebno srediških, ki niso očistili potoka, marveč so mirno gledali, kako se struge zamlajujejo, ter so pustili rasti jelšje in vrbe sredi potoka. Središki občini ne moremo prihraniti očitka, da ni zadostno skrbela za red v tem pogledu.

O regulaciji Drave pa je sploh škoda govoriti. Drava nam dela posebno na Obrežkem strašno škodo; toda tu ljudstvo samo brez sodelovanja merodajnih oblasti in brez izdatne državne pomoči in podpore ne more ničesar storiti. Ni naš namen, da s to peresno zadevo agitiramo za naš stranko. Toda ugotoviti je treba in javno povedati, da je vlada Narodnega bloka, v kateri so bili (as)pani tudi slovenski demokrati, privedla

zadevo regulacije Drave od Ormoža navzdol že pred ugodno rešitev. Po zaslugi poslanca dr. Pivka so bile pripravljene velike postavke v ta namen v državnem proračunu. O tem obstojajo akti in dokazi. Toda prišla je druga vlada in sestavila proračun od 13 milijard dinarjev. Od te grozne vsote pa ni niti ene pare za regulacijo Drave v našem okraju. Sedanja vlada ima ljubezen do kmeta samo na jeziku, storila pa za njegov dobrobit ni ničesar. Naše ljudstvo si bo to dobro zapomnilo. B.

Pogovor pod lipo

Zadnji čas je veliko pogovorov pod lipo, a ne samo prepričev med našimi in klerikalci, ampak oni imajo sami med sabo prav resne pogovore in to o svoji stranki.

Dolgo časa niso mogli klerikalci verjeti, da je eden od klerikalnih poslancev, ki so bili lani izvoljeni na Štajerskem, **luteranec**. Dokler je to pisala «Domovina», so to enostavno tajili, češ, da je treba luterance zaničevati kakor krivoverce. Kar naenkrat je pa škofu Jegliču sanemu v «Domoljubu» ušlo priznanje, da je klerikalni poslanec Šiftar res luterske vere, da pa je to škofu vseeno; glavno je, da je Šiftar klerikalec. Torej so klerikalci tudi lahko «krivoverci»? Zakaj potem toliko hujskanja zoper pravoslavne, ki so nam po veri še bližji nego luteranci?

O tem čudnem razkritju obilo premišljujejo klerikalni kmetje, ženske pa še zdaj ne verjamejo, in če jih spomniš, da je sam škof to pisal, tudi to taje. Tako je najlažje!

Veliko pogovorov je vzbudil primer, ki se je zgodil pred 14 dnevi, ko je odličen katoliški duhoven, bivši urednik «Slovenca», izstopil iz katoliške cerkve in se poročil. Zanimivo je poslušati, kaj se o tem govori. Eni pravijo: poštenjak je, če je sledil klicu srca in je držal besedo. Drugi se križajo, češ, da se bliža sodni dan. Pravi klerikalci pa pravijo: če je le še naprej «naš», potem naj stori, kar mu drago. Tudi iz cerkve izstopivši je lahko klerikalec kakor je klerikalec tudi luteran, če prizna škofovo oblast.

Tako tuhtajo zagrizeni. Drugi spet trdijo, da bi bilo mnogo manj pohujšanja, ako bi se duhovniki smeli ženiti, kakor je to bilo tudi v katoliški cerkvi dolga stoletja dovoljeno.

Mi pa pravimo, da je vse klerikalstvo kakor pobeljen grob: od znotraj je vse gnilo, samo počez je z apnom prekrizano, a smrdu niti to več zadržati ne more!

Kaj vse znajo konjski mešetarji

K našemu zadnjemu članku o zvijačah konjskih mešetarjev smo prejeli še naslednja zanimiva sporočila:

Pri konjskem mešetarju se ne da potegniti točna meja med poštenostjo in nepoštenostjo. Še težje je ugotoviti, kdaj gre za prazno besedičenje ali za goljufijo. Konjski mešetar se za to mejo zelo malo briga, pač pa imajo mnogo opraviti sodišča, ki morajo ugotoviti, je-li mešetar odgovoren po kazenskem ali državljanem zakoniku.

Najstarejša prefriganost konjskih mešetarjev je pomlajevanje konj, ki pa nima nič skupnega z modernimi zdravniškimi pomlajevalnimi metodami. Splošno je znano, da konjski mešetarji radi pobarvajo konjem obrabljene kočnike, da lahko prepričajo kupce, da so konji mladi. Čim starejši je konj, tem bolj se tišče dlesni zob, tako, da se zde zobje daljši. To znamenje starih konj odpravi mešetar na ta način, da opili konju zobe.

O mladem, zdravem konju se trdi, da mora popeniti uzdo. To delo opravi prebrisani konjski mešetar s koščkom mila, s ščipecem popra ali tobaka, ki ga položi konju v usta, nakar se takoj pojavijo pene. Poleg tega postane konj tudi nemiren, tako, da mu je težko nosledati zoba.

Na enak prebrisan način prikrivajo konjski mešetarji tudi razne konjske bolezni. Nadušljive mu konju mešetar ne da takoj jesti, ko se kašelj nekoliko poleže. Nadušljivost za nekaj časa popolnoma izgine, ako puščamo konju iz žil nekoliko krvi. Ako ima konj bolna kopita in ne more dobro hoditi, mu prereže mešetar nad kopitom občutljivi živec. Konj začne dobro hoditi, ker ne čuti bolečin, toda bolezen s tem še ni izlečena. Konjski mešetar dobro ve, da nihče ne mara konja, ki rad moli jezik iz gobca. Mešetar pa tudi ve, da ta navada ni samo nedostatek lepote. Narveč tudi znak pljučne ali možganske bolezni. Da prikrije te bolezni, pritisne konju na jezik kos razbeljenega železa. Konj se speče in ker se boji, da bi mu mešetar znova ne postrgel z razbeljenim železom, začne jezik skrbno skrivati za zobe. Mnogim konjem teče iz nozdrvi sluzasta tvarina, kar priča, da ima konj katar ali razširjenje pljuč. To nevarno znamenje odstrani konjski mešetar s tem, da vtakne konju v nos vato (bombaževino). Seveda je ta operacija nemogoča, kadar teče konju iz obeh nozdrvi, ker bi se konj zadušil, ako bi mu zamašil obe nosnici.

Konjski mešetar mora postati često tudi slikar. Mešetar pobarva konja zato, da ga lažje proda ali pa, da prikrije njegovo starost. Konji so cenejši, ako niso po vsem telesu enake barve. Lise pobarva konjski mešetar s kemičnimi barvami, ki se drže skoraj pol leta. Včasih se zadovolji tudi z navadnimi barvami, ki pa takoj drugi dan oblede. Konjski mešetarji se pečajo zelo radi tudi s pomlajevanjem konj, in sicer večinoma takih, ki imajo v starosti že šope sive ali bele dlake. Mešetar spere najprej te šope z milom, etrom ali lugom, da izgine vsa maščoba. Potem namaže dlako z vodo, v kateri so se kuhale orehove lupine — in pomlajevanje je končano.

Cesto si pomagajo konjski mešetarji tudi s pomočniki, ki jim skrbje za lahkoverne kupce ali pa pomagajo skrivati razne konjske napake in bolezni. Ako mešetar ne more prodati konja, namigne pomočniku, ki konja navidez kupi, da ga na ta način spravi v promet. Pomočnik navidez kupljenega konja na vse pretege hvali in tako se kaj lahko pripeti, da nepredvidni kupec obema nasede. Konjski mešetarji so često organizirani v tako imenovanih kartelih ter se pri prodaji slabih konj medsebojno podpirajo.

Kdor se torej na konje sam ne spozna, a jih hoče kupiti, naj bo pri kupčiji skrajno previden, ali pa naj se pri mešetariji zaneše samo na nasvet svojega prijatelja ali pa takega mešetarja, katerega dobro pozna. Saj, na vse zadnje, se tudi med mešetarji najdejo pošteni ljudje, četudi imajo namazan jezik, kakor vsi drugi.

ZANIMIVOSTI

STRAŠNA ŽALOIGRA NA SEVERNEM MORJU.

Japonski listi prinašajo obširna poročila o tragični usodi, ki je doletela naseljenca nekega malega otoka, ležečega severno od Nove zemlje. Vsi prebivalci otoka so minulo zimo umrli lakote. Ko je v prvih pomladnih mesecih priplula na otok neka japonska ladja, se je posadka silno začudila, da se ni pojavil noben prebivalec otoka, dasi so običajno vedno radostno pozdravljali pomladne glasnike s kopnega. Posadka je zato stopila na kopno in presenečeni mornarji so odkrili strašno žaloigro. Vsi naseljenci so pomrli od gladi. V neki kolibi so mornarji našli dnevnik, ki v kratkih besedah slika strašno dramo.

V dnevniku navedejo nesrečneži:

«Nimamo zaloge, ne ujamemo ničesar, le tupatam kako malo ribico... Zdelo se nam je, da se nam bliža ladja, toda varali smo se... Strašno je gledati, kako naša deca umira od gladi. Otroci nas prosijo in preklinjajo, da jim pomagamo, toda kako?... — Hranimo se z volno naše oblake in upamo na skorajšnje rešitev... Vsi otroci

so umrli... Sedaj žive samo še štirje ribiči in dve ženi. Trpimo strašne muke... Dva ribiča sta umrla... Jedla sta meso umrlih... Ostal sem sedaj sam... Jaz, Zenov, edini še živim in pišem to. Že sem popolnoma oslabele... trepetam, vid mi peša, roke...»

Dalje nesrečnež gotovo ni mogel več pisati, ker se je sam kot poslednji boril s smrtjo.

ŽENSKA V UJETNIŠTVU OPIC.

Londonski listi poročajo o čudovitih doživljajih španske ekspedicije, ki se je napotila pred enim letom pod vodstvom generala Nuneza v Afriko. Ekspediciji sta se pridružila tudi dva španska letalca, dalje skupina inženjerjev in več znanstvenikov. Ekspedicija je imela na razpolago dva aeroplana. Njen namen je bil, raziskati neznane pokrajine zapadne Afrike, prirediti lov na slone in proučiti življenje goril, ki jih je v teh pokrajinah vse polno.

Ekspedicija se je mudila dalje časa na nekem otoku ob zapadni afriški obali, na kar se je napotila proti Bati, kjer je nameravala loviti slone. Lovci so naleteli na belega slona, ki je zelo redek. Lahko bi ga bili ubili, toda general je hotel ujeti živega, da ga podari madridskemu zoološkem vrtu. V borbi s slonom so bili ubiti trije črnci in en član ekspedicije. Končno so divjo žival ukrotili. Bele slone časte nekatera indijanska plemena kot bogove.

Del ekspedicije je krenil potem proti velikemu slapu Benito. Španci so vedeli, da žive v bližini tega slapa velike gorile, ki se jih domačini zelo bojé. Tu je ekspedicija izvedela, da je velika gorila nekaj mesecev poprej ugrabila ženo nekega črnca in jo držala v ujetništvu. Nihče si ni upal priskočiti nesrečnici na pomoč, ker bi v borbi z gorilo človek gotovo podlegel. Brez modernega orožja pomeni srečanje z gorilo neizogibno smrt. Španci so hoteli osvoboditi nesrečno žrtev. Pod vodstvom črncev so se približali gorilam, ki so skakale po drevesih. Nekaj goril so ustrelili. Tiste, ki je ugrabila zamorko, pa dolgo niso mogli najti.

Končno so prišli ugrabljeni ženi na sled. Ležala je v travi. Bila je tako izmučena in sestradana, da so mislili, da imajo pred seboj okostnjak. Sirota je v objemu divje gorile zblaznela. Ekspedicija jo je komaj ukrotila. Ta čas so se približale Špancem neopaženo tri gorile in planile na nepovabljene goste. Kmalu so bile vse tri ubite in tako so zamorko srečno rešili.

ZANIMIVOSTI O ČLOVEŠKEM TELESU.

Človek potrebuje, kadar počiva, 8 litrov zraka v eni minuti, pri hoji 16 litrov, pri napornih turah 24 litrov, pri dirkalnih tekmah pa celo 57 litrov zraka.

Množina krvi v človeškem telesu je navadno v nekem razmerju s telesno težo. Povprečno znaša množina krvi eno trinajstino do ene osminke teže vsega telesa.

Naša telesna toplota variira med 36,5 in 37,5 stopinj Celzija. Najvišjo telesno toploto imajo ptice, kjer znaša 40 stopinj Celzija.

Lobanja odraslega moža je še vedno tako elastična, da se pri močnem udarcu upogne za pol drug centimeter, ne da bi pri tem trpela kaj škode. Samo ob sebi umevno je seveda, da se lobanja za tem zopet popolnoma uravna v prvotni položaj.

Obrvi nad očesi nima človek morda zato, da mu je obraz lepši, temveč da obrvi zaustavijo pot, ki bi curljal s čela navzdol in ga odvajajo ob strani proti licam.

Koža enega človeka tehta približno toliko kakor vse njegove kosti skupaj, neredkokrat celo nekaj več. Mož, ki tehta 70 kg, ima 12 kg težko kožo na sebi in okrog 12 kg težke kosti. Da pridejo kosti v primeri s kožo tako lahke, je vzrok ta, ker je mnogo kosti zelo tenkih. Še enkrat več kakor kože ima človek v sebi masti. Mesa, oziroma mišic, pa zopet še enkrat več kakor masti.

Držite se stare navade

in uporabljajte še nadalje davno preizkušeni

Pravi Franckov kavni pridelanek.

Ta pocenjuje kavo, jo krepča in ji daje dober okus.
Tudi k žitu spada neobhodno Pravi Franck.

Stanovanjske zadeve

Stanovanjsko sodišče prve stopnje v Ljubljani nas prosi za objavo naslednje informacije:

Število prošelj za stanovanja je od dne do dne večje, dočim se vedno bolj krči število stanovanj, s katerimi lahko razpolaga stanovanjsko sodišče. Po določbah zakona se namreč morajo mnoga izpraznjena stanovanja prepustiti lastniku ali njegovim oženim sinovom ali omoženim hčeram za osebno prebivanje ali za razširjenje že obstoječega stanovanja, mnoga pa se morajo izvzeti od omejitev stanovanjskega zakona (stanovanja v državnih ali samoupravnih zgradbah, v zgradbah milodarnih ustanov, invalidov, vojnih vdov, v zgradbah malih lastnikov itd.), zopet druga izvzeti od dodeljevanja, ker so namenjena za prebivanje nameštencev trgovskih in industrijskih podjetij.

Dasiravno sta lastnik in najemnik po zakonu obvezana prijaviti stanovanjskemu sodišču vsako stanovanje, ki je izpraznjeno, si stanovanjsko sodišče vendar ne prikriva, da se to vselej ne zgodi in da ostanejo mnoga izpraznjena stanovanja prikrita osebno v primerih, ko se s fingiranimi in protizakonitimi dogovori prizadetih strank (fingiran podnajem itd.) omogoči samolastna vselitev strankam, ki sploh nimajo pravice do dodelitve.

V interesu prosilcev samih je, da stanovanjskemu sodišču vse take primere naznanijo. Pa tudi ostalo občinstvo se naproša, da stanovanjsko sodišče pri poizvedovanju glede izpraznjenih stanovanj podpira. Ker so mnogi mnenja, da so s takimi prijavami zvezane sitnosti ali nevšečnosti, bo stanovanjsko sodišče sprejemalo in preiskovalo tudi anonimne prijave.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Dobra tolažba.

Zdravnik: «Vaša bolezen je napredovala že tako hudo, da je vseeno, če vam pivo prepovem ali ne.»

Zgaga: «No, to me pa prav veseli, zares veseli, gospod doktor!»

Nepoboljšljiv.

Sodnik: «Kaj ste že zopet tu? Z vso strogostjo postave sem vas že skušal poboljšati, pa vse zaman!»

Potepuh: «Ej, gospod sodnik, zdaj boste pa menda sami uvideli, da so postave zanič!»

Neprijetno.

Servacij: «Oho, prijatelj, danes si pa nekam čudno čemerent!»

Pankracij: «Kaj bi tudi ne bil! Sinoči sem nekoliko vinjen prosil Končanovo Katro za roko, pa sem pozabil, ali je rekla da ali ne.»

Od rojstva.

Berač Kljuka se je delal mutastega, da bi vzbudil več sočutja. Pa pride mimo sočuten gospod in vpraša berača:

«Kako dolgo si pa že mutast?»

«Oh, gospod!» odvrne berač, «že od rojstva!»

Idila.

Zena: «Mož, ali si slišal? Kukavica je zakukala tridesetkrat po vrsti. To pomeni, da bom živila še celih trideset let.»

Mož: «Ako bi mogel dobiti to vražjo kukavico v roke, jo zadavim takoj!»

Sreča v nesreči.

Zguba: «Poslušaj, stara, nocoj sem imel pa izredno srečo. Samo deset dinarjev sem izgubil pri kvartanju.»

Ona: «Tepec! Kaka sreča, če si izgubil?»

Zguba: «No ja, sreča, da nisem imel več denarja s seboj!»

Ura brez navijanja.

Gost: «Krčmar, čudno se mi zdi, da nimate ure v pivnici!»

Krčmar: «Čemu mi bo ura? Ob sedmih pride gospod profesor. On je zelo pozabljen in ko zahteva drugo čašo piva, je ravno osem. Nato začne kvartati z doktorjem, učiteljem in lekarnarjem. Ko se ti začno prvikrat prepirati, je pol devetih. Ob devetih pride neka druga družba in začne igrati. Ti se tudi začnejo ob pol desetih prepirati. Ob desetih je splošno že vse narobe. Ob pol enajstih se stepejo, in ko je ura enajst, pride policaj in zmeče sitneže ven. To je moja ura, ki je gotovo bolj točna kakor stenska.»

Čudno vprašanje.

Kmet (pri urarju): «Kako pa je bila prav za prav moja ura poškodovana, da moram za popravilo plačati celih 20 dinarjev?»

Urar: «Drobtina kruha je ležala v njej.»

Kmet: «Ta pa je lepa! Koliko bi moral pa potem plačati, če bi ležal cel hlebec kruha v njej? Ha?»

MALI OGLASI

Uboga mati

bi rada oddala čvrstega dveletnega dečka za svojega. — Naslov v upravi «Domovine». 172

Vinogradno posestvo na Raki pri Krškem obstoječe iz gospodarskega poslojja, vinograda, njiv, sadnega vrta, bukovega gozda «Gacjev kolosek», prodaja zaradi odhoda za 30.000 Din lastnik Alojzij Mlakar v Raki na Dolenjskem. — Več pove Anton Tomažin v Raki na Dolenjskem. 173

Revmatizem

12

Zahvalna izjava.

Gospodu dr. I. Rahlejevu
Beograd, Kosovska ul. 43.

Bolan sem že več let na revmatizmu. Na svetu nimaš upornejše živali, kateri bi mogel privoščiti take bolečine, kakršne sem moral pretrpeti jaz. Uporabljal sem zdravilo ravno tako, kakor ste to označili v Vaših navodilih, pa sem tozadevno ozdravil, in sicer popolnoma dobro. Ne preostaja mi drugega, kakor da se Vam najtopleje zahvalim. Bolje ne morem izreči svoje najgloblje zahvale za Vaše zdravilo «Radio Balsamika». Prosim Vas, da mi pošljete še eno steklenico za primer, ako se mi ta grozna bolečina zopet povrne. V zadnjem času je prišlo k meni nebroj ljudi, katerim sem dal Vaš cenjeni naslov. Še enkrat se Vam najtopleje zahvaljujem za to Vaše odlično zdravilo in za ozdravljenje. Tisočera Vam zahvala! Vaš vdani klient

Jakob Hrovat, gostilničar,

Velike Lašče.

Zdravilo «Radio-Balsamika» izdeluje, prodaja in pošilja po povzetju laboratorij «Radio-Balsamika», Beograd, Kosovska 43.

Ali ste si že kupili Maksim Gasparijevo sliko „Kmeta svetnika“ ali „Slovenskega sv. Izidorja“? Ako še ne, storite to takoj, da ne zamudite izredno ugodne prilike zadeti poleg nje v loteriji, ki je oblastveno dovoljena, dragoceno srebrno ali celo zlato žepno uro.

Slika stane 30 Din, s pošto vred pa 34 Din, katere je treba poslati knjigarni „Vera“ v Ljubljani, na Aleksandrovi cesti 8. 168

Naznanjam, da sem otvoril
v Ljubljani na Sv. Petra cesti
št. 27, poleg hotela Tratnik,

lastni zobni atelje.

Vsa v to stroko spadajoča
dela bom izvrševal najsolidnejše
in se priporočam. 175

Koncesijonirani zobotehnik

Jožef Kovač

bivši zobotehniški asistent zobozdravniškega ateljeja dr. Praunseis

Pozor, samo 15 dni! Josip Šlibar samo 15 dni!
Ljubljana, Stari trg 21, poleg Zalaznika.
Prodajalo se bo od 1. do 15. avgusta vse žensko in moško poletno blago s 15% popusta na vse do sedaj označene cene.
Ne zamudite te prilike in si oglejte blago!

Temo budućnosti

prodreti nam ni usojeno, ali to je gotovo, da bodočnost nervoznih, nespečih in labko razdražljivih ne more biti prijetna, ako pravočasno ne mislijo na jačanje in pomirjenje svojih živcev. Umivanje in drgnjenje z že 27 let priljubljenim domačim

sredstvom «Fellerjevim» blagodišečim «Elsaflujd» umiruje, daje zdravo spanje, krepi živce in mišice, olajšuje bolečine v glavi, zobeh in licu, ter se izkaže zmeraj kot izvrsten kosmetikum. Vedno zopet slišimo hvaliti Fellerjev «Elsaflujd» kot zanesljivo domače sredstvo zoper revmatične bolečine. Močnejši in boljšega delovanja kot francosko žganje. 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni

steklenici za 63 Din, 12 dvojnatih ali 4 specialne steklenice za 99 Din, 36 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic za 250 Din že obenem z zabojem in poštnino razpošilja po povzetju lekarnar Eugen V. Feller v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska. Posamezne steklenice Elsa fluida se dobe v lekarnah in sorodnih trgovinah ob znižanih cenah po 9 Din.

!! POZOR !!

Izdelujem pohištvo iz raznega trdega lesa. Spalnica, kompletne, od 4500 Din dalje, iz mehkega lesa pa 2575 Din. Prodajam novo jedilnico iz hrastovega lesa, črnorjavo, motno (matt) politirano, za 12 ljudi, moderno izdelano. 170

Janko Jurak, mizarstvo v Raihenburgu.

Advokat

Dr. Avg. Reisman

javlja,

da je otvoril svojo pisarno
v Mariboru

Gregorčičeva ulica 22.

Denarne krize

obutev že tako poceni.

knala ne bo
več, ker je

Damski polčevlji
stanejo iz najfinjšega laka

**Din 180
Din 200**

toda samo pri

„DOKO“

Prešernova ulica št. 9
na dvorišču.

Brezplačno

se pošlje vsakomur knjiga o izkoriščanju prirodnih sil, da se obdrži zdravje, energija in življenje. Gradivo za to knjigo je vzeto iz znanstvenih del raznih avtoritet, tiskanih v njih državah, kakor n. pr.: „Dete in hrana“ od dr. Hajga, „Podaljšano življenje“ od dr. Guaza, „Filozofija prehrane“ od prof. Biluza, „Največji narodni bič“ od D. Kaleničenka, „Kalamjenje in življenje“ od dr. Sergeja Voronova.

Vsebina knjige: Uvod; obdržanje zdravja in podaljšanje življenja po metodi francoskega učnjaka dr. Guaza (to delo je tiskano v Parizu leta 1919. in je doživelo več izdaj); Zrak in solna svetloba; „Vitamini“, tvorci energije; higijensko-dietetična instrukcija; psiho-fiziološka gimnastika, sistem A. K. Panohina; vzroki in zdravljenje bolezni (poskusi pomlajevanja, katere so izvršili prof. Steinach, Lichtenstein in Sergej Voronov). Glede knjige se je obračati: Beograd, Pop-Lukina, br. 1 Lit. 2. Miloš Marković.

Kar je že dedom in roditeljem pomagalo, to bo pomagalo tudi Vam! Elsa flujd, da, samo «Elsaflujd»! To že skozi 27 let priljubljeno domače sredstvo s svojo mnogokratno uporabo odznotraj in odzunaj kot ublažitelj bolečin! Umivanje in drgnjenje z Elsaflujd krepi in jača Vaše telo, stori Vas zmožne kljubovati prehlajenju in Vam pripravlja užitek. En sam poizkus

je izpreobrnil mnoge, ki niso hoteli verovati in jih privedel, da iz hvaležnosti še dalje priporočajo Fellerjev «Elsaflujd». Tudi Vi boste storili isto, ako naročite za poizkus 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici za 63 Din ali da Vam pride še ceneje: 12 dvojnatih ali 4 velike specialne steklenice za 99 Din pri lekarnarju Eugenu V. Fellerju v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

TRI

TRI

Vse teče

gledat perilo oprano

TRI

Mati je vesela in srečna, ker je končala brez truda pranje s TRI.

TRI razkroji nesnago

24

TRI pere sam od sebe

TRI beli, pa ne razjeda!

TRI stane malo —
nudi mnogo!

Tvornice Zlatorog
Maribor

KOLESA

kupite najboljše pri tvrdki

in vse potreščine

OSRAM
žarnice

EXCELLA
šivalni stroji.

J. GOREC

Ljubljana, Dunajska cesta 1 v palači
Ljubljanske kreditne banke in Gospo-
svetska cesta 14 v hiši gostilne Novi svet.